

IN PAGINILE 4 și 5: VERSURI ȘI PROZĂ DE:

VASILE BĂRAN, VLAICU BÎRNA, VERONICA PORUMBACU, HENRIETTE YVONE STAHL, NICULAE STOIAN

GAZETA LITERARĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII 26 (689) joi 24 iunie 1965

ORGAN SAPTAMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

8 pagini 1 leu

pagina 7:

Articol de
MIHAI RALEA

pagina 6:

FĂNUȘ NEAGU
Sport

FRUMUSEȚEA CERE FRUMUSEȚE

TELEGRAMĂ

COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN
Tovarășului Nicolae Ceaușescu,
prim-secretar al Comitetului Central al P. M. R.

Discutarea proiectelor de Directive ale Congresului al IV-lea al P.M.R. a însemnat pentru scriitorii un prilej fericit de a sublinia marea importanță ce o au ideile înscrise în aceste documente pentru dezvoltarea literaturii noastre noi. Politica dusă de Partidul Muncitoresc Român pentru realizarea unei economii înfloritoare, pentru îmbunătățirea vieții tuturor oamenilor muncii, pentru afirmarea demnității și mândriei de a fi om — a constituit și constituie pentru noi, scriitorii, un înalt exemplu de patriotism și de fidelitate față de ideale fundamentale ale marxism-leninismului. Alături de toți oamenii muncii din frumoasa noastră țară — alți de urgență în trecut — ne mîndrim cu mărețele realizări obținute în toate domeniile. Spiritul creator al poporului nostru nu s-a dezvăluit niciodată în toată plenitudinea sa, cum s-a dezvăluit în anii noștri. Niciodată n-a fost atât de vie și de numeroasă participarea în muncă, în toate domeniile și în toate secloarele, a unui atât de mare număr de oameni, a căror răspundere a crescut și crește mereu.

România socialistă a atins o înaltă treaptă de dezvoltare, unanim recunoscută. Proiectele de Directive surprind această treaptă, ne arată în mod concis și exact pe care sînt și care vor fi succesele noastre, ce transformări s-au petrecut și se vor petrece în construirea în viața poporului român, ce mutații vor avea loc în viitor în felul de a fi al oamenilor, cum vor munci și cum vor trăi ei, căror scopuri își vor închina strădaniile și pasiunile. Aceste schimbări continui și din ce în ce mai profunde constituie pentru literatură un izvor nesecat, primenitor și stimulator. De aceea am și reținut, noi, scriitorii, ca și ceilalți oameni de artă și cultură, îndemnul de a sta mereu cu fața către izvor, către viața oamenilor muncii, ale căror fapte trebuie să fie cîntate și redată în opere demne de epoca pe care o trăim. Sintem conștienți că mai avem încă multe de făcut și că lucrările esențiale care ni se cer, lucrări care să rămîna mărturie pentru viitor, nu se realizează ușor, de la o zi la alta. Considerăm însă, tocmai de aceea, că eforturile noastre, ale tuturor scriitorilor, din toate generațiile, vor trebui să sporească și mai mult de aici încolo, în raport direct cu sporirea eforturilor constructive ale întregului nostru popor.

Frumusețea cere frumusețe!
Profunzimea cu necesitate cere profunzime!
O viață cum este viața de astăzi a poporului nostru, cere lucrări artistice pe măsura sa, frumoase și bogate în idei, complexe și emoționante, pline de patos și de luciditate, limpezi cum sînt izvoarele din munții noștri și fierbinți cum este sufletul veșnic tînr al încercărilor noastre popor.

Tradițiile cele mai bune ale literaturii române nu pot fi continuate cu adevărat și în mod creator decît prin oglindirea în lucrări realiste și diverse ale prezentului nostru socialist, a felului cum au fost rezolvate la noi — datorită politicii ferme și pline de înțelepciune dusă de partid — cele mai complexe probleme, economice și sociale, de făurire a unei noi orînduiri și a unui nou om.

Scriitorii se mîndresc cu titlul care li s-a dat — de ajutoare de nădejde ale Partidului — și se vor strădui cu și mai mult elan, cu o răspundere sporită, să fie la înălțimea acestei încrederi.

PLENARA LARGITĂ A COMITETULUI DE CONDUCERE
AL UNIUNII SCRITORILOR

La Casa Scriitorilor din Capitală a avut loc joi 17 iunie plenara largită a Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor consacrată dezbaterii proiectelor de Directive ale Congresului al IV-lea al partidului, la care au luat parte un mare număr de poeți, prozatori, dramaturgi, critici literari, redactori ai publicațiilor literare.

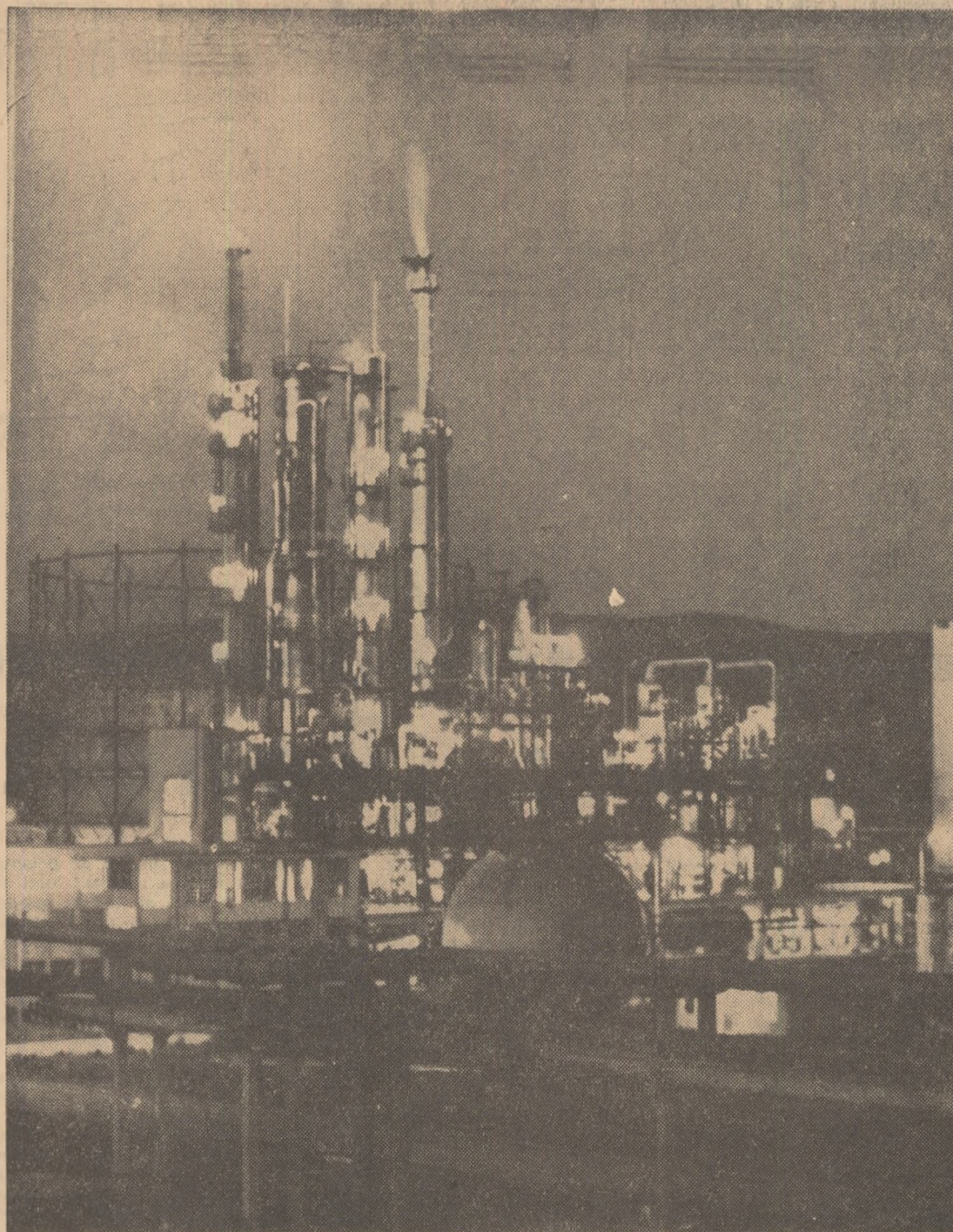
Au participat tovarășii Paul Niculescu-Mizil, secretar al C.C. al P.M.R., Constanța Crăciun, membru al C.C. al P.M.R., președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, Manea Mănescu, membru al C.C. al P.M.R., șeful Secției de Știință și Artă a C.C. al P.M.R.

Lucrările plenarei au fost conduse de acad. Zaharia Stancu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor.

Publicăm în pagina a 3-a relatări ale dezbaterilor.

„Producția globală a industriei chimice va crește de circa 2,3 ori în 1970 față de 1965, cu un ritm mediu anual de circa 18,5 la sută. Dezvoltarea industriei chimice va fi orientată în principal spre valorificarea cât mai complexă a resurselor naturale ale țării, accentul fiind pus pe chimizarea gazului metan și a produselor petroliere; se va dezvolta în mod corespunzător industria produselor de bază ale chimiei anorganice.”

Din Proiectul de Directive ale Congresului al IV-lea
al Partidului Muncitoresc Român

CONGRESUL AL PATRULEA

Universitatea Partidului, cu Facultățile ei componente, Consiliul de Stat, Consiliul de Miniștri, în examenul general, marele Doctorat. S-a împlinit o epocă de activitate vastă.

Materiile examenului sînt numeroase: Munca pămîntului de de-asupra (Agricultura) și Clădirile: 2 note: Grandios și Opulent.

Industria: nota Osută.

Invățămîntul: nota Eminență.

Cultura: nota Exemplu.

Munca de sub pămînt (subsolul): 3 note: Neașteptat, Total, Enorm.

Școlarii muncitorimii, dacă se poate spune așa, au dat sute și mii de examene parțiale, zilnice, săptămînal, trimestrial și anual, întotdeauna superiori în promovarea, odată cu dascălii lor din Comitetul Central a tot inițiator în elanuri, nota: Gigantic.

Creator de viață și de înălțimi, Partidul și-a satisfăcut sarcinile cu modestie ca și creatorii lui Inșuş. E starea morală a lui Lenin, a compozitorului preferat de el, Beethoven, a tuturor marilor artiști, de la Da Vinci și Goethe, pînă la Eminescu nostru din satul Ipotești.

Întrebat, cite unul din autorii vieții de azi răspunde: Mai avem multe de făcut... Probabil se gîndește la transformarea profundă a sensibilităților în suflete și conștiințe. Această singură preocupare din toate celelalte, încă de ordinul speranțelor delicate, atrage după ea o notă superb superlativă.

Prin urmare al Patrulea Congres nu-i un examen de vacanță odihnitoare meritată de strădaniile împlinite. O muncă nouă, o pornire nouă în șantierul deschis, se conturează în spațiul național.

Coroana de lauri, împletită cu seceră, ciocanul și inima poporului din care au ieșit atîți martiri, izbăvitori și realizatori, va fi opera apropiatului Congres, pe care o presimțim.

Partidul și Muncitorii au vorbit, Congresul dă răspunsul.

Arată-te comoră!

Tudor ARGHEZI

IN PAGINA 6:

DECADA
TEATRELOR
DRAMATICE

EROUL CONTEMPORAN

Ideea unui erou reprezentativ, purtător al valorilor etice, e veche de cînd arta și nu a existat clasă socială activă, epocă istorică, națiune, curent literar sau chiar școală artistică pentru care problema înfrînării valorilor, să nu existe; ar fi prin urmare absurd ca tocmai societatea socialistă, prima orînduire din istorie acționînd conștient asupra cauzelor și efectelor, urmărind nu numai să creeze o societate nouă dar și un om nou (ce se făurește pe el însuși făurind orînduirea nouă), ar fi aberant decît ca tocmai această societate să fie indiferentă la reprezentarea ei artistică. Știu că ideea simplă și evidentă cu care încep articolul meu este negată de anu-

miți critici occidentali sub cuvînt că nu toate epocile au avut o noțiune clară și distinctă, altfel zicînd teoretică, despre propria lor imagine artistică, de unde concluzia că nici epoca noastră nu trebuie să aibă o asemenea noțiune. Că nu toate epocile sau clasele și-au avut un program teoretic este adevărat, totuși analiza posteroară a criticii a stabilit cu ușurință anumite valori morale și estetice, anumite linii de forță spirituale, comune unui tip de artă. Nu voi da decît două exemple: folclorul și literatura contemporană din țările capitaliste. În primul caz, literatura orală elaborată timp de secole de către straturile asprite ale societății, este evidentă lipsa ori-

cărei teoretizări paralele creației, din motive prea știute spre a mai fi amintite. Totuși, e cu neputință să nu observi în, spre exemplu, folclorul românesc, nu numai anumite motive comune ci și un tip etic limpede conturat; iar de există contradicții, ele provin atît din spațiul temporal extrem de întins cît și din influențele artistice sau sociale, inevitabile ale claselor exploatare, ale căror idei au putut răzbate, răslet și incidental, în producția literară populară. Mi se pare însă indiscutabil faptul că în folclorul nostru se exprimă sufletul poporului român cu năzuințele sale, cu modul său de viață și cu criteriile sale valorice specifice. Mai complicat pare celălalt caz, al lite-

raturii contemporane occidentale. Într-adevăr, odată cu dispariția expresionismului și supra-realismului — ultimele două curente de circulație mondiale supuse unei discipline estetice — literatura din țările capitaliste cunoaște o adevărată atomizare estetică, fiecare scriitor încercînd să fie o monadă, o experiență închisă. Gaëtan Picon, într-un studiu despre literatura contemporană, susținea însă că dispersiunea estetică voită era aparență și că obligația criticului constă tocmai în a vedea trăsăturile comune, caracteristice. Fără a intenționa aici să realizez o asemenea sinteză, vreau să subliniez, în treacăt, că dincolo de reala varietate a talentelor există o problematică stabilă. De lăsam de o parte cărțile de propagandă ale modu-

lui de viață capitalist, neinteresante literar, observăm că scriitorii autentici își constituie operele — în pofida părerilor lor politice, filozofice, estetice... — ca un protest al condiției umane în fața mașinii electronice de alienare, ca un protest față de abstractizarea relațiilor omenești în capitalism. Dacă literatura contemporană occidentală nu mai seamănă — și nu mai poate semăna — cu aceea de pînă la primul război mondial nu e din dorința de singularizare, ci fiindcă sistemul de relații nu mai e chiar cel de pe vremea lui Balzac și Zola, deși caracterul capitalist al societății nu s-a schimbat.

Fenomenul esențial — exploatarea — rămîne, desigur, în state-

Paul GEORGESCU

(Continuare în pagina 7)

Pasiuni

Sîntem un neam făuritor din frumuseți și pasiuni, Coborîți din legendă cu zîmbiri, cu urieși și minuni, Avem pasiunea de-a trăi mai bine și mai frumos, Pasiunea omului liber, din robia gîndurilor negre scos.

Iunie, 1965.

Demnitate

Își scrie, astăzi, fara un nume demn de lege, Pe care nici istorii, nici timpul nu-l vor șterge. Prin demnitatea țării și eu mă simt mai demn, Mă vîd parcă mai tînr și știu ce sînt, ce-nsemn

Iunie, 1965.

Dumitru CORBEA

UN VAST ECOU

La început, Al. Balaci a subliniat insufletirea cu care întregul popor dezbate proiectele de Directive al căror profund realism sprijinit pe cele mai științifice baze, este o strălucită dovadă de aplicare creatoare și consecventă a marxismului la opera de desăvârșire a construcției socialiste în patria noastră. El a arătat că alături de întregul popor, scriitorii, ajutoarele de nădejde ale partidului, își aduc fierbinția și toată lor adevărate premise și concluziile proiectelor de Directive. În continuare vorbitorul s-a ocupat de vastul ecou al înfăptuirii conducătorilor de Partid și de Stat cu oamenii de artă și cultură, de cultivarea primului secretar al P.M.R. tovarăș Nicolae Ceaușescu la recenta Conferință a organizației de partid București. În aceste ocazii, dându-se o înaltă apreciere realizărilor pozitive ale artei și literaturii, s-au trasat sarcini de lămuritoare perspectivă creatorilor, arătându-se că poporul dorește ca minunata sa viață, ca intensă sa activitate sub conducerea glorioasă a nostru partid, să fie reflectată din plin în operele de artă. Vorbitorul s-a oprit apoi asupra importanței fondurilor acordate sectoarelor culturii și învățămîntului. De asemenea, a subliniat prin numeroase exemple dezvoltarea impetuoză a culturii și ecourile ei peste hotare în măsură să contribuie nu puțin la creșterea prestigiului României. El a arătat că organizațiile de partid din uniunile de creație trebuie să-și sporească preocupările pentru promovarea unor lucrări originale, veridice și de înalt nivel artistic.

IDEI, TEME, FAPTE

După ce a spus că scriitorul român n-a fost pus niciodată în trecut în fața unor teme, idei, fapte și realități atât de bogate în sensuri și semnificații ca acelea denumite prin cuvîntul „Directive”, prozatorul Pop Simion a ilustrat prin câteva cifre perspective vaste ce se deschid în fața principalelor domenii de activitate socială și culturală a poporului nostru. Proiectele de Directive, a arătat în continuare vorbitorul, constituie, deopotrivă, un izvor de energie și pentru marea pas înainte ce trebuie făcut pe planul artelor. Ocupându-se apoi pe larg de înfăptuirea oamenilor de literatură și artă cu conducătorii de partid și de stat, Pop Simion a relevat că această înfăptuire reprezintă o expresie concentrată a unui fel de a munci, a unui spirit existent azi la noi, a unui climat în care — alături de uriașul efort al unei economii multilaterale — se dezvoltă cu succes artele. Referindu-se, în încheiere, la forța de educare patriotică a literaturii, vorbitorul a afirmat că puterea de înfăptuire a unui scriitor poate fi judecată după calitatea și calitatea de caloria spirituală care se degajă din cărțile lui, după capacitatea acestora de a încălzi inima celui ce le citește, inima omului muncitor.

UN ÎNALT SPIRIT PATRIOTIC

Academicianul Victor Eftimiu a subliniat în vibranta sa cuvîntare ideea că dezbaterile pregătitoare ale celui de al IV-lea Congres au mobilizat toate forțele poporului și că, însuflețit de perspective largi ale proiectelor de Directive, toți cetățenii contribuie și vor contribui prin munca lor fără preget la îmbogățirea și înfrumusețarea patriei noastre.

Aceste planuri de viitor, a adăugat vorbitorul, pline de un înalt spirit patriotic, unic în istoria acestor pămînturi, nu pornesc de la o imaginea himerică. Ele se bazează pe rezultatele fecunde ale unei experiențe concrete și strălucite.

Maestrul Victor Eftimiu a făcut în continuare elogii marilor călători ai poporului nostru, care, sub îndrăzneț și luminată conducere a Partidului, s-au trezit la o viață multumitoare, creatoare. Entuziasmul este înalt și plin de metodă, cu disciplina, cu buna organizare, cu tenacitatea în realizarea telului propus au intrat de mult în stilul de lucru al oamenilor muncii din fabrici și de pe ogoare. Ele au fost chezașii victoriei de ieri și asigură, ferm, izbînzile românești viitoare.

Paralel cu dezvoltarea puternică a economiei, cu creșterea veniturilor și bunăsi și materiale a populației, — a spus în încheiere cuvîntării sale academicianul Victor Eftimiu — va spori forța culturii, va crește rolul ce i se cuvine în România socialistă, viguros angajat pe calea maxime înfloriri, la nivelul civilizației mondiale.

O IMENSĂ POEZIE CONCRETĂ

Dramaturgul Aurel Baranga s-a referit la prevederile proiectelor de Directive, stăruind în special asupra electrificării. Energia electrică nu înseamnă numai becul luminând în case, ci, înainte de orice, puterea care însuflește fabricile și uzinele, minele și șantierele, transporturile. Putem deci să ne închipuim cum va arăta țara în proximi cinci și zece ani, atunci cînd Porțile de Fier, apele interioare, puterea nucleară pasnică se vor adăuga puterii electrice actuale, impulsivă muncă și creația în toate domeniile. În sîdere teatrale, referindu-se la Decada Teatrelor dramatice din țară, Decada a fost o manifestare artistică exemplară, a subliniat Aurel Baranga, multilaterală și complex, arătînd că pașii importanți a făcut arta noastră în condițiile orînduirii socialiste. A fost o adevărată explozie a talentului, a spiritului de inovație, a unei nobile ambiții creatoare. Teatrele din regiuni au venit la București cu spectacole memorabile și nu se mai poate vorbi astăzi de teatre provinciale. În fața acestei realități, sarcinile dramaturgilor sporesc, avînd în vedere faptul că dramaturgia originală rămîne materia primă și cea mai însemnată a oricărei mișcări teatrale. Răspunderile dramaturgilor cresc în ceea ce privește tematica în care sînt chemați să-și desfășoare activitatea.

În continuare, vorbitorul s-a ocupat de succesele artei noastre teatrale, referindu-se la Decada Teatrelor dramatice din țară. Decada a fost o manifestare artistică exemplară, a subliniat Aurel Baranga, multilaterală și complex, arătînd că pașii importanți a făcut arta noastră în condițiile orînduirii socialiste. A fost o adevărată explozie a talentului, a spiritului de inovație, a unei nobile ambiții creatoare. Teatrele din regiuni au venit la București cu spectacole memorabile și nu se mai poate vorbi astăzi de teatre provinciale. În fața acestei realități, sarcinile dramaturgilor sporesc, avînd în vedere faptul că dramaturgia originală rămîne materia primă și cea mai însemnată a oricărei mișcări teatrale. Răspunderile dramaturgilor cresc în ceea ce privește tematica în care sînt chemați să-și desfășoare activitatea.

POEM COLECTIV

Tovarășul Szemlér Ferenc a subliniat în cuvîntul său faptul că din proiectele de Directive se degajă o înaltă poezie, poezia faptelor, a cifrelor, a tehnicii noi, a agriculturii socialiste, o poezie neexprimată în cuvînte, dar prezentă peste tot — a omului creator.

Aceste planuri sînt călăuzite de idei și teluri realiste. Tocmai această concordanță între judecata sobră a realităților existente ale momentului și întocmirea unor îndrăznețe proiecte de viitor trezește în sufletul tuturor un sentiment de mîndrie justificată, dorința de a participa la realizarea unor asemenea planuri.

Proiectele de Directive, a spus în continuare vorbitorul, sînt o operă colectivă, un poem colectiv, scris de toți aceia care au colaborat la configurarea lor și care vor munci la realizarea telurilor cuprinse în fiecare capitol, fiecare frază, chiar în fiecare cuvînt al lor.

Taina puterii și influenței proiectelor rezidă în faptul că în centrul preocupărilor cuprinse în ele este așezată munca omenească, munca noastră de toate zilele. La această muncă neobosită iau parte și poezii ca minutorii pricepeți ai condeiului, ca făuritorii ai unor frumuseți noi, legate de noile realități ce se vor naște în timpul viitorului cincinal.

STĂPINI PE DESTINUL NOSTRU

Poetul Adrian Manu a relevat amploarea muncii constructive din țara noastră, avîntul puternic al întregii noastre economii naționale, rolul al muncii inspirate a întregului nostru popor, călăuzit și condus de partid. Așa cum reiese din cifrele impresionante ale proiectelor de Directive, întreg cuprinsul țării este un imens șantier de muncă; iar „minunea” dăruind oricui dreptul să judece de sine stătător, să înțeleagă uriașă noastră înaintare, a spus în continuare poetul Adrian Manu.

O importanță deosebită și în această operă de entuziaștii și

Impresionantă edificare a României socialiste a avut-o revoluția culturală.

A fost încheiat procesul generalizării învățămîntului elementar de 8 ani, lumina cărților a pătruns pînă în cele mai îndepărtate cătune — plugiile tractoarelor se desfată în orele de răgaz cu cititul. Pe tot cuprinsul țării se înalță școli și fabrici — instaurînd creația dezrobită și învățătura inteligentă. Referindu-se la creșterea rapidă a numărului de cititori, vorbitorul a arătat că există o cerință continuă de hîrtie pentru noi tipărituri, exprimîndu-și convingerea că industria noastră va satisface și această cerință. Stăpîni pe destinul nostru, călăuziți cu adîncă înțelepciune de partidul comunistilor, a conchis vorbitorul, trăim azi într-o țară în plin avînt, cu o cultură a cărei afirmare tot mai categorică ne aduce stîmă multora. Prezentul socialist deschide zări uimitor la care străduiește întreaga țară, dovadă fiind însuflețită de fapte nemuritoare.

RĂSPUNDEREA CREATORULUI

Mărețele perspective înfățișate de Proiectul de Directive ale Congresului al IV-lea, a spus tovarășul Mihail Cruceanu, se bazează pe marile înfăptuiri de pînă acum ale oamenilor muncii. Atît în agricultură

în încheiere: „Spunem că documentul pe care-l discutăm vorbește fiecărui în limba lui. Dar el vorbește concomitent, și într-o limbă pe care o înțelegem cu toții deopotrivă, oricare ne-ar fi meseria și preocupările. E limba unui preocupat patriotism. Și cînd conducătorii partidului și ai statului ne vorbesc printr-un asemenea grai, sîntem datorii să nu precupețim nici un efort pentru a fi la înălțimea chemării ce ni se adresează”.

IMAGINI ȘI SIMBOLURI

Poetul Gelu Naum a mărturisit că, citind datele și cifrele proiectelor de Directive, impresionant prin realitatea și mărețele perspective cuprinse în ele, a încercat un sentiment de profundă încredere.

Pentru poezi, lucrurile și faptele cele mai reale și mai impresionante devin imagini și simboluri. Urmărești rînd cu rînd sarcinile de bază ale planului, principalii indicatori ai le, pașajele privind dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor, comunicațiilor, învățămîntului, promovarea tehnicii avansate, dezvoltarea cercetărilor științifice, investițiile, construcțiile, productivitatea muncii, schimburile comerciale, venitul național și ridicarea nivelului de trai al populației; citești cu deosebită atenție toate coloanele

REALIZĂRI DE DURATĂ

Evocînd drumurile poeziei, nenumăratele înfăptuiri cu cititorii din toate unghiurile țării, Erik Majtenyi, în intervenția sa, a stăruit asupra profundelor modificări operate în conștiința oamenilor de socialism, de năvalnic avînt cu care se desfășoară revoluția culturală inițiată de partid în patria noastră. Dragostea față de literatură, curiozitatea și nerăbdarea cu care sînt așteptate cărțile, căldura cu care sînt împingînd scriitorii la sezoani, la înfăptuirea cu cititorii, pun în lumină cu claritate climatul nou în care se dezvoltă azi omul, neconștient de a cunoaște valorile culturale. Proiectele de Directive, tablou monumental al patriei anilor viitorii, a adăugat în continuare Erik Majtenyi, întrezăresc, pe lîngă impresionanta creștere și înnoirea în toate domeniile de activitate, implică și o sporire a numărului cititorilor, a celor care au dreptul la frumosul artistic și literar devenit tot alt de necesar ca și plina de toate zilele. În anii viitorii, învățămîntul va da economiei naționale 550.000 cadre calificate. În accepțiune devenită curentă pentru noi „cadru calificat” desemnează întotdeauna un om cu o bogată viață spirituală, luptînd necontenit să-și lărgască orizontul cultural, în sensul politicii partidului nostru care păstrează și sporește valorile cul-

LUMEA VIITORULUI

Socotind documentele de partid ca un bilanț al realizărilor de pînă acum și ochire îndrăzneț și lucidă, în timp spre lumea de mine, lumea viitorului, a comunismului, Alecu Ivan Ghilia a spus că Directivele oferă în primul rînd imaginea devenirii noastre prezente, demonstrînd prin cifre și fapte concludente succesele cu adevărat istorice obținute de România socialistă în anii scurși de la Congresul al III-lea.

Politica înțeleaptă a partidului de repartizare rațională a forțelor de producție, a spus vorbitorul în continuare, a schimbat structural forța economică a țării. Astăzi circula tot mai frecvent în zărele și revistele noastre, încolind sadoveniului „loc în care nu se întâmplă nimic”, expresia tot mai plină de conținut a dispariției provinciei, mentalității și fizionomiei provinciale. Într-un fel, pe plan mondial lîngă vechile țări de industrie și cultură, în lumea de ieri, eram și noi un fel de provincie a lumii. România socialistă a devenit o țară puternic industrializată, în plin avînt economic, o țară care-și face simțită tot mai îmbrucărilor prezenta sa dinamică și lămuritoare în lume.

Directivele lasă să se întrevadă cu claritate în fața noastră și-n ochii întregii lumi, chi-

SECRETUL INFLORIRII ARMONIOASE

Fiecare zi a ultimilor 20 de ani de luptă și muncă a întărit trăsăturile fundamentale ale politicii partidului nostru, caracterizate prin consecvența marxist-leninistă — a spus în intervenția sa Titus Popovici. Acesta e meritul lui nepieritor, în fața istoriei, a mișcării muncitorești internaționale, a poporului român.

Aprecînd în mod științific datele procesului complex al creației artistice — a spus în continuare vorbitorul — partidul a contribuit la formarea personalității noastre proprii, la dezvoltarea trăsăturilor fiecărui creator în parte, antrenat în același timp în vasta operă de făurire a unei culturi noi, a unui umanism socialist, eliberat de prejudecăți, cu rădăcinile înfipte în solul fertil al prezentului. Acesta e secretul înfloririi armonioase a culturii române actuale, fundamentul profunde noastre încredere în viață, al conștiinței mereu prezente că sîntem nu numai martorii ci și făuritorii unui proces fără precedent în istorie, că asistăm și contribuim la împlinirea visului nobil al marilor noștri înaintași.

Referindu-se la legătura permanentă cu viața, cu oamenii pentru care scrii și care vor să se regăsească în pagina tipărită a opereii literare cu munca și bucuriile lor, cu aspirațiile, visurile, frămîntările lor, Titus Popovici a arătat că ea e o sursă permanentă de înnoire artistică, umană, cetățenească. Contactul strîns cu realitățile vieții este un puternic îndemn conținut în paginile proiectelor de Directive, exprimat cu fermitate și limpezime și la înfăptuirea conducătorilor de partid și de stat cu oamenii de cultură și artă. Legătura cu viața stă la baza succesorilor reale ale literaturii noastre noi.

VISURILE DE AZI REALITĂȚILE DE MIINE

Academicianul Zaharia Stancu s-a ocupat pe larg de primirea entuziasată făcută Proiectului de Directive și celorlalte documente ce vor fi discutate la Congresul al IV-lea al P.M.R., de către oamenii muncii care și-au manifestat, și cu acest prilej, puternicul atașament față de politica înțeleaptă a partidului nostru. Vorbitorul a subliniat caracterul realist și mobilizator al proiectelor de Directive, mărînd program de înflorire a patriei socialiste. Aceste documente, uluitoare prin concentrarea la care obligă cifrele și prin perspectivele deschise tîrî pentru următorii cinci ani, oferă tuturor oamenilor muncii, indiferent de sectorul lor de activitate, cîmp larg de meditații și de acțiune. Forțele creatoare ale poporului, stimulate de planul vast, dar realist, ce-l au în față, vor înscris succese noi și strălucite.

În continuare, acad. Zaharia Stancu a spus că în ultima vreme au apărut multe cărți și altele sînt în pregătire. Înși nici una nu are suflul paginilor ce cuprind Directivele pentru dezvoltarea economiei și pentru electrificarea țării. Măreția acestei cărți, a subliniat vorbitorul, constă în faptul că ea concentrează realizările de două decenii ale unui popor, năzuințele și succesele sale, frămîntările și bucuriile sale, că ea vorbește lumii despre tot ce a gîndit și a făptuit un popor întreg. Nici un scriitor n-a reușit să facă acest lucru cu atîta forță, să îmbine realismul cifrelor cu poezia. Măreția Directivei constă în faptul că în rîndurile sale se găsesc concentrate toate cărțile ce se vor scrie în următorii cinci ani, pentru că scriitorii reflectează și vor reflecta tocmai realitățile despre care e vorba în proiect, pentru că ei vor da formă artistică visurilor de azi, realităților de mine.

În încheiere, acad. Zaharia Stancu a făcut apel la scriitorii să-și dedice operele lor, create cu și mai multă măiestrie artistică, ogîndirii eroului contemporan. Este de datorita scriitorilor să ofere oamenilor muncii poeme și romane care să-i reprezinte, care să fie o contribuție activă la opera întreprinsă de partid de a transforma lumea veche într-una nouă, frumoasă, generoasă. Este o datorie de onoare a fiecărui scriitor, a fiecărui om de cultură să fie în primele rînduri ale luptei pentru edificarea socialismului, pentru înflorirea culturii și artei.

LA ÎNĂLȚIMEA EPOCII NOASTRE

Luînd cuvîntul, în încheierea dezbaterilor, tovarășul Paul Niculescu-Mizil a apreciat însuflețirea cu care scriitorii și-au manifestat adevăratele naumă la proiectele de Directive ale Congresului al IV-lea al partidului cu privire la dezvoltarea economiei naționale și electrificarea țării.

Cuvintele rostite la această adunare — a spus vorbitorul — constituie expresia participării scriitorilor, detașament de seamă al intelectualității noastre, la opera de dezvoltare economică și culturală a patriei, măreția unei adînci încredere în oamenii de cultură în politica partidului, a hotărîrii lor ferme de a participa cu și multă pasiune și elan la munca nobilă închinată cauzei construcției socialiste.

Proiectele de Directive fac bilanțul realizărilor obținute pînă în prezent și cuprind un vast program de activitate în anii viitorii. Forța acestor documente, puterea lor de atracție, rezidă înainte de toate în caracterul lor realist, în faptul că prevederile cuprinse în ele au o bază solidă în realizările trecutului apropiat. Și tocmai de aceea ele constituie obiectul dezbaterilor celor mai largi pătriuri ale poporului.

Referindu-se la realizările obținute în înfăptuirea planului sesenal, vorbitorul a subliniat că ele sînt rodul activității clasei muncitoare, țărânilor, intelectualității, sub conducerea partidului. În continuare, au fost scoase în evidență principalele obiective pe care le fixează proiectele de Directive în industrie și agricultură.

Dezvoltarea țării noastre în următorii ani, nu are în vedere numai creșterea forțelor de producție, numai perfecționarea relațiilor economice, ci și dezvoltarea multilaterală a omului, a conștiinței sale socialiste. Acesta este un proces continuu, îndelungat, care cere o muncă răbdătoare, plină de stăruință. În anii care urmează, se vor face noi eforturi pentru dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii. Vorbitorul s-a referit la înfăptuirea dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și ceilalți conducători ai partidului și statului cu reprezentanții oamenilor de literă și artă din țara noastră. Comitetul Central al Partidului, a arătat el, dă o înaltă apreciere activității depuse de oamenii de știință, de artiști și de scriitori, acelor ce făuresc cu slova lor meșteșuguri opere care aduc o contribuție însemnată la educarea maselor largi, la ridicarea nivelului lor de conștiință. Niciodată viața noastră ideologică nu a fost atît de vie și bogată, de strîns ancorată în realitățile sociale ale epocii noastre, n-a avut un asemenea potențial, în stare să dea creații trănicioare, durabile, în toate domeniile activității spirituale. De aceea, Comitetul Central al Partidului se adresează oamenilor de literă cu chemarea de a oferi poporului opere la înălțimea vremurilor pe care le trăim, de a participa și mai activ la viața obștească, politică și socială spre a realiza lucrări cu un profund mesaj de idei, cu o cit mai înaltă înfăptuire artistică.

Proiectele de Directive vorbesc despre felul cum se va dezvolta economia națională, dar aceasta presupune o muncă uriașă, eforturile a milioane și milioane de oameni, de energie, de conștiință. Această activitate mărețată a întregului popor pentru înfăptuirea cifrelor prevăzute în proiectele de Directive, pentru dezvoltarea economiei și culturii noastre, oferă scriitorilor un cîmp larg de inspirație, o largă tematică, nenumărate subiecte interesante, de romane, schițe, nuvele, motive poetice originale.

Tovarășul Paul Niculescu-Mizil a subliniat faptul că în discuțiile purtate în plenară s-a manifestat hotărîrea vie a scriitorilor de a înălța cu simțul celei mai mari exigențe artistice opere în stare să răspundă așteptărilor poporului, să poarte mesajul înflăcărat al vremurilor noastre. Voi transmite cu multă bucurie conținutul partidului — a spus vorbitorul — gîndurile și sentimentele exprimate de dumneavoastră în această adunare. Partidul nostru își exprimă deplina încredere că oamenii de literă își vor aduce aportul lor valoros alături de întregul popor la înfăptuirea proiectelor de Directive care mine vor deveni, neîndoielnic, o realitate vie, vor fi împlinite și depășite.

FRUMUSEȚEA CERE FRUMUSEȚEA

și în industrie cît și în instituțiile de cultură, munca poporului nostru se va desfășura într-un ritm neatinș pînă acum, pentru făurirea bazelor tehnico-materiale, ce ne va asigura o viață fericită.

Vorbitorul s-a referit pe larg la condițiile oferite prin Proiectul de Directive dezvoltării învățămîntului și a muncii științifice cărora le sînt destinate sume importante.

„Dar orice proces de gîndire și judecată nu poate fi despărțit de factorul afectiv. Munca științifică e completată de creația artistică. Rolul artistului, din orice ramură de artă, constă în contribuția, prin intermediul creației sale, la progresul societății. De aici, a subliniat vorbitorul, răspunderea deosebită a creatorului.

În continuare, Mihail Cruceanu s-a referit la prestigiul cîștigat de țara noastră pe plan internațional, spunînd că e dorit ca și operele scriitorilor să-l facă să crească și mai mult în viitor.

Caracterul mobilizator al acestui proiect — a conchis el — se datorează conținutului său realizabil, ceea ce deșteaptă încrederea deplină a maselor oamenilor muncii în înfăptuirea lui deplină.

OMAGII

I. Peltz a scos în evidență luminoasele perspective ale Directivei care, conștient de rolul în același timp strălucit și înfruptat, în munca eroică de a transforma visul real al perspectivei în realitate viașă.

privind dezvoltarea multilaterală a economiei noastre.

Și din toate acestea, — a spus vorbitorul — cu fiecare cuvînt, cu fiecare frază și se înfrumusețește imaginea uriașului care a chibzuit adînc cum să trezească de pretutindeni firele vieții adevărate, pentru a le reda omului. Uriașul acesta înțelept și puternic cu luciditate profund omenească pămîntul, focul, apa, aerul, le-a cîntărit bogățiile reale, și a arătat călele care trebuie urmate pentru ca omul să se bucure din plin de toate.

O cale a muncii, a cinstei, a demnității umane. Uriașul acesta înțelept și puternic e partidul nostru, e Comitetul său Central, poporul nostru, sînt comunistii. În încheiere Gelu Naum a spus că intervenția lui ar vrea să exprime mîndria unui poet de-a fi o participant, oricît de neînsemnată, din filia uriașului. El și-a mărturisit hotărîrea de a nu-și cruța forțele, alături de întregul popor, în munca eroică de a transforma visul real al perspectivei în realitate viașă.

CAPACITATEA DE A TRANSFORMA

Poetul A. E. Baconsky, după ce a salutat cu satisfacție tot patriotic al importantului document, a stăruit asupra sarcinilor ce revin scriitorilor cu această nouă etapă a vieții noastre. Aportul cel mai convingător al scriitorilor este propria lui literatură care va fi judecată întotdeauna nu după valoarea ei expozitivă, ci după cea a scrisorilor, după capacitatea de a transforma o viziune o atitudine civică, o experiență de viață, într-o solidă și durabilă realitate artistică. Inginerul, a spus vorbitorul, exemplificîndu-și asertivitatea, nu poate fi apreciat după felul cum și-a pavoazat șantierul sau după frumusețea discursului inaugural; dacă în ultima instanță e edificiu, o dată împrăștiat, se vedește subred și defectuos, nici o rețorică, oricît de virtuoză, nu-l va salva de la cea mai penibilă demagogie.

În continuare, vorbitorul a insistat asupra marilor responsabilități ce revine scriitorilor din generația sa și din cele următoare, pentru prestigiul acestei epoci în perspectiva istoriei literare, a viitorului și a adăugat

DOCUMENTE ESENȚIALE PENTRU POPORUL NOSTRU

După ce a arătat că prestigiul patriei noastre a crescut enorm în anii în care planurile chibzuite temeinic de partid au fost realizate, I. D. Bălan a spus că proiectele de Directive ale Congresului al IV-lea al P.M.R. sînt documente esențiale pentru poporul nostru.

Spiritul directivei — a continuat vorbitorul — cere sporierea exigențelor în toate domeniile de activitate. Datoria scriitorilor este de a milka cu și mai multă tărie pentru formarea omului nou, a tinerei generații de constructori ai socialismului, de a crea opere la un înalt nivel artistic, cu un conținut adînc de idei și sentimente, cu eroi care să aibă o înfăptuire puternică asupra cititorilor.

El și-a exprimat convingerea fermă că scriitorii nu vor precupeți nici un efort pentru trecerea în viață a liniei partidului. Criticii literare îi revine sarcina de a promova, cu și mai multă dragoste, literatura bună a actualității socialiste, de a lupta ferm împotriva influențelor ideologice burgheze.

Referindu-se la preluarea a tot ceea ce este valoros și pozitiv în literatura mondială contemporană, vorbitorul a spus că în confruntarea cu străinătatea noi trebuie să extrăgăm, prin creațiile noastre, efervescenta unei țări din care socialismul, prin politica partidului nostru, a făcut un mărț și imens șantier.

În încheiere, I. D. Bălan a spus că nu este nimic mai mișcător decît sentimentul că discurtînd Directivele discuți propriul tău viitor care se întregăște organic în istoria patriei noastre întinerită, înnoită.

turale. Impetuoză dezvoltare a patriei, a conchis vorbitorul, privilegiază România viitorului apropiat, lărgirea și modernizarea mijloacelor de transport — de asemenea consemnată în Directive — prelungește — într-un sens nobil, specific zilelor socialismului și — drumurile poeziei alt de așteptată de cititorii, alt de necesară peste tot, în patria noastră, unde munca însuflețită adăugă noi și noi frumuseți și realizări de durată.

OMUL — STĂPINUL TIMPURILOR

Arătînd că proiectele de Directive reprezintă o anticipare și o garanție a unor importante succese viitoare și că omul devine în tot mai mare măsură stăpînul timpurilor ce-l domină odinioară, scriitorul Ion Lăncrăjan a subliniat ideea că literatura noastră trebuie să reflecte cît mai deplin marile transformări sociale și etice caracteristice epocii noastre. Vorbitorul a pledat în continuare pentru exigență în creație și obiectivitate în apreciere, arătînd că scriitorul trebuie să se întregăască în fluxul creației obștești, preocupat fiind nu numai de opera sau de proiectul propriu, ci și de mersul înainte general al literaturii, pe care a comparat-o cu o rețea de linii de înaltă tensiune, care transmit încontinuu energie electrică. Referindu-se la problema raporturilor dintre tradiție și inovație, Ion Lăncrăjan a arătat că acestea se exclud numai în aparență și că pot fi găsite în stare „pură” numai în lucrările neîmplinite, insuficient gîndite, în vreme ce în alte lucrări, cît de cît realizate, se întrepătrund, combinîndu-se, așa cum se completează și se împletește în viața de toate zilele trecutul și prezentul, într-o unitate care include în mod firesc contradicțiile și ciocnirea de idei, ca pe un factor hotărîtor al dezvoltării.

fratele meu, omul

— Ești doctor, vezi de ea.
Matei primi trupul fetei în brațe. Gîndurile și amestecul. Se repetă adînc gestul cînd Adina, pe moarte, și fusese dată, tot așa în brațe și cu aceleasi cuvinte, atunci, ca și acum: „Ești doctor, vezi de ea”.
Infiorat, Matei rămase cîteva secunde nemișcat cu fata în brațe. Trupul ei era rece și ud de transpirație. Capul îi afîna în inconștiență. Ingrozită, o așeză pe un pat ce se afla acolo, ca să-i poată lua pulsatul. Își deto seama că nu era moartă. Îi ridică ușor, cu degetele lui, pleoapele. Îi izbi frumusețea genelor lungi, negre, dese. Gura palidă și pocnălă. O mare tristețe și încercinare. Fata era leșinată. Matei se uită în jur frîpămintat. Cei din odăie îl întrebară:

— E moartă sau nu?
— E... aproape... moartă... Un tonic cardiac... dați-mi un tonic cardiac.
— N-avem.
— Apă, zise Matei, măcar apă... repede. Și nu este aer aici!

Matei dezlegă înțel tot ce era prea strîns pe trupul leșinat al fetei, și puse apă pe inimă. Apoi văzu cu groază că picioarele ei erau arse, infiorat și matlate... Gîndea: „Deci fata asta... ale ei erau strigătele de durere... Oh, de aș putea-o ajuta! Dacă nu am putut face nimic pentru Adina, măcar pentru ea să pot... Oh, de aș putea-o ajuta! Să nu-mi moară și ea în brațe!”

Cineva îl bătu pe umăr. Matei se întoarse. Era un bărbat care părea beat sau nebun. Spunea, vorbind greu ca bețivii la teatru:

— Ia ascultă... mă... tu să vezi de ea că noi am văzut destul. Ce bestie. Mai rar! Te-a întrecut... și pe tine... Femeie nu glumă!

Alt bărbat îl împinse în lă-turi pe omul beat:
— Hai pleacă... gură spartă... Hai, pleacă cu toții. Nu am nevoie de voi...
Ceilalți, cîteștrei, îl ascultară și plecară. Rămase în odăie cu Matei și fata, numai cel care îi gonise. Părea ceva mai răsarit, mai spălat, șeful celorlalți.

I se adresă lui Matei:
— Ești Matei Ventura, doctor. Dar nu uita că ești condamnat pe viață.

— Sîtu.
Matei pricepu că acest om nu se va feri de el. Cînd se vorbea cu el, era ca și cum s-ar fi făcut destăinuirii unui mort. Omul mai zise:
— Uite ce-i... Eam... era aici... la cercetări... politice. Era a cerut apă caldă, să se spele. I s-a dat apă prea fierbinte... în celulă... și uite ce a făcut! Omul îi arătă picioarele fetei, și Matei înțelese. Era în fata unei comuniste care refuzase să vorbească.

Matei nu avu timpul să grîndească mai adînc, dar știu că are de deslușit ceva de o importanță primordială. Acum însă, trebuia să ajute pe fata dată lui pentru a fi salvată.

Din tonul cu care îi vorbiră călăuzii Matei mai înțelese că ei se tem de halul în care o aduseseră pe fată. Probabil că întrecuseră ordinea datei...

Omul ce îi sta în față îl luă pe Matei mai la o parte și îi vorbi deodată în șoaptă apăsată:

— ...asta ca să ne facă nouă mizerii... că noi... nu chinăm pe nimeni... Așa este ordinul... dar trebuie să aflăm tot... Bestia asta nu a vrut să vorbească... și s-a opărit înadins... O să ne auză pe noi. Va trebui poate pînă la urmă, cine știe, chiar achita... Înțelegi? Trebuie să o vindecăm... repede... Înțelegi... ce noroc pe tine? Dacă nu ești

idiot o să trăiești bine... Se poate trăi bine și la ocnă. Ești intelectual... sint birouri... de ce să zaci în fundul ocnii?... Acum stai așa... cu ea... Și dacă poți, să o faci să vorbească... mare noroc pe tine!

Matei știa că dacă vrea să o ajute pe fată trebuie să fie foarte prudent. Zise:
— Bine. Am înțeles tot.
Și Matei, după ce se uită din nou la picioarele fetei, ceru tot ce-i trebuia: calmante, seringă, novocaină, alcool, pansamente sterile... Omul plecă să aducă cele cerute. Plecă fluierînd. Închise ușa cu furie în urma lui. Matei rămase singur cu fata leșinată. Cu griji o așeză mai bine pe patul de fier, așa încît fata să poată respira cît mai în voie. Cu urechea pe inima fetei, Matei simți o mare emoție: inima ei începuse să bată mai tare, mai vial. Îi puse altă compresă pe inimă. Nu îndrăznea încă să-i atingă picioarele. Aștepta novocaină.

După o vreme, fata păru că își revine. Genele ei atît de negre și dese se infiorară, pleoapele fremetară ca aripi de flutur rînit... Incepu să geamă greu. Apoi ochii se deschisă. O privire neagră, adîncă, se așeză asupra lui cu atîta groază, încît Matei își aminti că este îmbrăcat în costum dungat de ocnă.

Deodată Matei se hotărî. Spuse:

— Eu sînt doctor... în medicină... cu toate că ocnă. Nu-ți fie teamă de mine... Te voi îngrijii.

— Cine ești? Șopti fata care părea mai mult în inconștiență decît în viață.

Fără să vrea, în mod mecanic, Matei își spuse numele:

— Matei Ventura...

Ochii fetei se măriră de oroare. Matei înțelese pe loc totul: fata citise, desigur, și ea ca toată lumea, rubricile marelui scandal al asasinării Adinei Anestin, care timp de săptămîni umpluse coloanele ziarelor, cu comentarii, supoziții, fotografii, detalii... Desigur că pentru ea, ca pentru toată lumea, Matei Ventura era un criminal. Matei acceptă cu durere dar cu tărie opoziția pusă asupra lui chiar în clipa în care inima lui era cuprinsă de cea mai netărmurită milă și respect. Ar fi îngenuchiat la picioarele schilodite, sfîntă mărturie a eroiceii ei iubiri pentru oameni. I-ar fi cerut ei iertare pentru tot ce greșise el sfîdînd viața.

Acum știa că dacă mii de oameni sînt capabili de cel mai mare rău, alții sînt de cel mai mare bine, și că alegerea e a omului. Omul e liber să aleagă.

Fata gemu iar greu.

Atunci Matei se hotărî și vorbi:

— Da, eu sînt Matei Ventura. Văd că cunoști acest nume. Sînt condamnat pe viață pentru că mi-aș fi omorît din gelozie logodnica. Totuși, sînt doctor și te pot îngrijii. Îți mai spun că între altele sînt pus aici ca să te fac să vorbești. Îți mai spun că mi s-a dat chiar ordin să o fac: iar eu te implor să taci, nu numai cu mine, mai ales cu ei, cu monștrii aceia. Dacă pînă acum ai tăcut, de acum va fi ușor să taci. Nu se vor mai atînge de dumneata, chiar dacă te vor amenința, și dacă taci, vor fi obligați să-ți dea drumul. Pot să-ți afirm că ei sînt speriați că ai putea muri. Le este teamă. Eu le voi confirma că starea dumitale este mai mult decît gravă.

Vorbise în șoapte, repede. O tremurare a buzelor ei, a bărbiei, ca la copiii gata de plîns, la această ființă care avusese puterea să tacă sub silbatarea torturii, arăta o netărmurită duiosie.

Matei îi spuse:

— Acum închide ochii. And pași. Nimeni să nu știe că noi am vorbit.

Fata închise ochii. Fără voie gemu dureros, neîntrerupt.

Cel plecat sosi tot fluierînd... Descuie, intră și pocni ușa de fier.

— Ei! am adus tot ce ai cerut. Am adus și alcool. Puteți trage un chef!

Omul rise zgomotos. Matei se apropie de el și zise în șoaptă:

— Să știți că nu este de glumă cu ea! Imi este teamă că nu va rezista înima... Rinichi... — Ce inimă? Ce rinichi? Ce are afecțiunea rinichilor pe picioarele? Ascultă, seful, nu-mi umbra cu mofturi! Dacă nu o salvezi, pătești la fel ca ea! O să te speli și tu cu apă cloocită. Alți îți zic. Mie să nu-mi vorbești în

bobote! Îl chem pe „specialist” și te aranjează el! Na, ține. Și lapte îți-am adus să-ți dai. Bea și tu. Ce mai vrei? Astă noapte te las cu ea, distrează-te.

Omul plecă așa cum sosise, zgomotos, furios și fluierînd. Singur cu fata, Matei începu să cerceteze cu o grijă de necesitate picioarele schilodite. Arsurile erau incredibil de adînci. Matei se cutremură iar de oroare. Gemetele fetei erau grele. Mîinile lui începuseră să panseze rănilor. Spera că efectul novocainei pusa pe rîni va fi binefăcător, dar pînă una alta fuzajirile lui provocară iar dureri. Inima lui Matei suferea și ea. Dacă nu ar fi fost doctor, nu ar fi avut puterea să ducă la bun sfîrșit pansarea rănilor. La un moment dat se auzi pe el însuși gemînd. Atunci văzu în ochii fetei o mare umirire. Îl auzise și ea gemînd. Fata știa că nu avea pe nimeni pe lume care să-i vină într-ajutor decît pe acest celebru criminal, Matei Ventura. Chiar tovarășii ei, prietenii ei, se vor feri să o ajute, tocmai pentru a nu o demasca, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lângă ea, criminalul Matei Ventura, părea cutremurat. Îl vedea aplecat asupra rănilor ca să le panseze, și fata, neputîndu-l socoti pe Matei Ventura om, trăi alături de el, în condiții tragice, marea probă a singurătății. Dar nici atunci nu se îndoi că gestul ei fusese folositor. Știa prin experiența ei, știa de cît rău sînt oamenii capabili, dar mai știa că prin calitate, bunătața oamenilor este superioară răutății lor. Aci calitatea transforma cantitatea. Pentru ea, răutatea oamenilor și greșelile lor nu erau o piedică pentru a duce mai departe lupta, ci dimpotrivă, era supremul imbold, tocmai pentru a nu-l lăsa pe oameni în încercinarea lor întunecată, iar pînă una alta omul de lâng

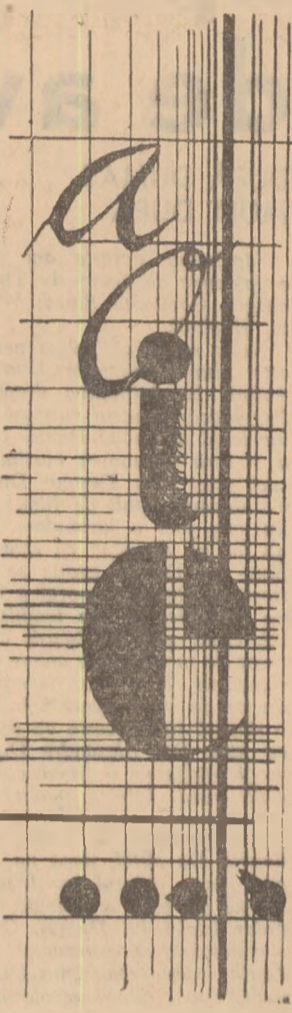

semnătura constructorilor

Revedeam după 10 ani Bicazul. Era seară și liniște, o liniște cu totul neobișnuită pentru locul acesta, dar chiar în clipa aceea munții și brazi au început să se topească și să se prefacă într-un disc uriaș de patefon iar marele baraj de alături într-o diafragmă și văile s-au umplut dintr-odată de țipete de trenuri și vuvete de piatră. Sus, pe pereții muntelui, ca pe mari ecrane, au apărut imagini depărtate, băieți pe dragline și macarale, fete cu basmale roșii ajutând munții să ridice, corespondenți de presă cu creioane de țimplărie și hrană rece în geanta cu cataramă, conferințe despre electrificare (ținute într-o baracă, noroi, ciment și camioane, foarte multe camioane alergând continuu...

Apoi valea s-a făcut o clasă uriașă cu bănci, și mi s-a părut că învățau să scrie și desenau litere a, o, i, e, dar mai înainte trăgeau numai niște linii și niște cârlige. Și toți oamenii aceia, toate miile acelea de oameni s-au iscălit, pe rând, în spinarea albă a Carpaților sub un singur nume, Hidrocentrala V.I. Lenin.

Ei au plecat apoi mai departe, absolvenți, spre Argeș și spre Dunăre, lăsând după ei, pe harta vie a țării, urme de lumină.

furtună în munți

Furtuna a pornit dintr-un vîrf de creion, mărunt și cenușiu, apăsător la o distanță de 300 de kilometri, într-un birou, pe o hîrtie de calc și munții au început să tremure, și să se sfîrșime pe dinăuntru și pe dedesupt lăsînd să treacă prin ei, sfîrtecîndu-i, apele întoarse ca niște rîme oprite cu piciorul și să se nască în aceeași clipă, cu dinții dezveliiți de lumina din ea, o hidrocentrală.

Ceva mai tîrziu în munți au pătruns screeperle, buldozerele, excavatoarele, dinamitele și pichamerle lovind cu toată forța metalului lor coastele de piatră, dar nimic nu i-a zădărit mai profund ca apăsarea aceea de gînd pe umbra lor redusă.

vara

Stăteau în gura grotii înghețate în jurul a ceva luminos și fierbinte care provoca arsuri cînd te atîngi de el. Din cînd în cînd se gîhoteau dezvelindu-și dinții. Apoi lumina aceea se stînea, căldura pieri și ei nu se mai gîhoteau. Se cubăriră în grotă tremurînd.

Lu rămase rezemat de perețele de piatră și pentru iniția oară i se întîmplă ceva nemai-pomenit. Cu ochii la el, în mințea lui se iviră imaginile verii calde cu copaci inverziți și fructe moi. El avu senzația că vara se afla, într-adevăr, în capul său și țipă la ei să se scoale și s-o privească.

— Ce să primim? întrebă ei.
— Vara! răspuse el. N-o vedeți? E aici în capul meu cu soarele și cu căldura ei. Arborii sînt încărcăți cu fructe, potecile sînt uscate... Putem chiar merge să culegem fructe...

— Lu, cine țî-a dat țîe cuvintele astea? întrebă căpetenia tribului. Unde vezi tu vara? Acum e iarnă!

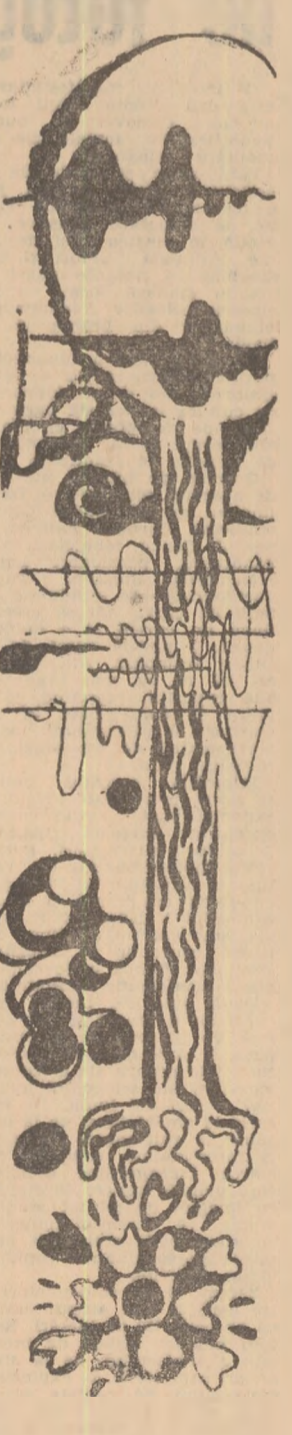
— E aici în capul meu! repetă Lu. Voi v-ați ghemuit de frig, doar în capul meu e vară.
— Eu nu-ți văd decît părul — spuse unul.

— Nici eu nu văd nimic în afară de părul tău — spuse altul.

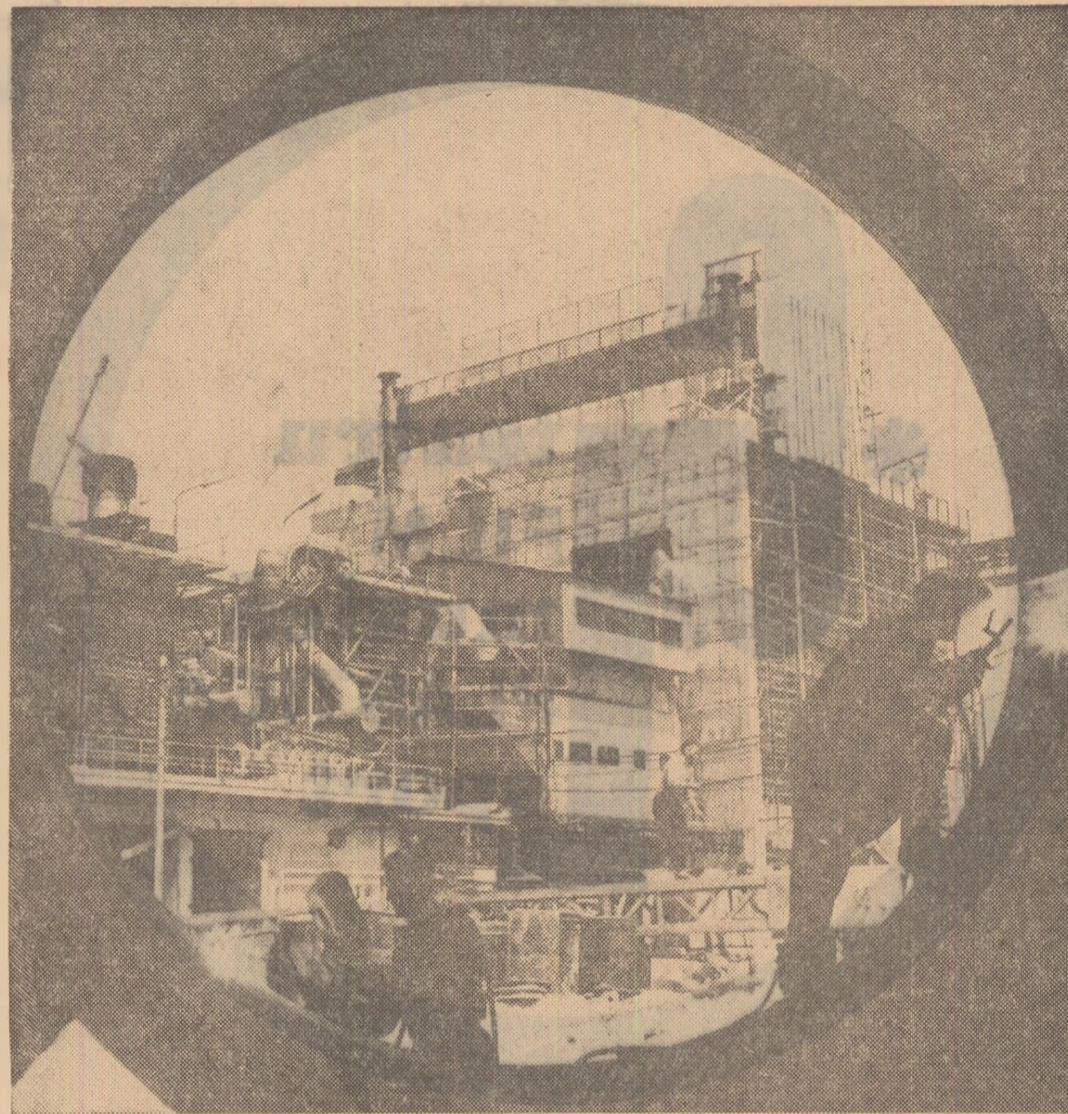
— Voi sînteți orbi — vorbi Lu. Eu o văd așa cum vă văd pe voi.

Căpetenia tribului chemă bătrînii și după ce se sfătuiră îl scoaseră pe Lu afară, în zăpadă, și îi tăiară capul. Stătură apoi multă vreme cu privirile ațintite dar vara nu apără.

— Un minciinos! — se necăjiră ei și se ghemuiră în grotă înghețată.

Desene de NICĂ PETRE

Construcții

Foto: Ion Petru

UN TURN AL VIITORULUI

„Lîngă Dunăre, la Turnu Severin, și-au dat înfăptuire toate punctele cardinale ale țării, apropiate prin numitorul comun al unei vaste experiențe. În viața corpului tehnic din Gura Văii, lucrările pregătitoare ale viitorului baraj nu sînt primul contact cu edificiile lumii. Inginerul-sef de lot, Virgil Nicora, mot din virtuțile Apusenilor, are la rîboșul său experiența cîștigată pe șantierul de la Bicaz și Argeș, înainte de a fi împlatit 27 de ani. Maistrul Vasile Băran, născut la Vălenii Romanului acum 25 de ani, și-a făcut și el stagiul sub Ceahlău, iar fiul lui, născut lîngă marea de la poalele muntelui, a copilărit pe Argeș și va urma școala elementară la Porțile de Fier. Cîț despre meșteșugul de utișă greu Marin Chirulescu, priceperea cu care conduce el la 21 de ani buldozerele a deprins-o în școala profesională a fabricii metalurgice din Tîrgoviște și a folosit-o apoi pe cele două șantiere ale marilor baraje ale țării. În preajma acestor „îneri veterani” își formează experiența noile promolii de ingineri sosiți de pe băncile politehniceilor din Timișoara, din București, ori din Iași, și se califică în muncă sutele de muncitori de prin părțile locului. Viața și-au legat-o acum de Dunăre, pe malurile cărora au trăit mîndria pornirii lucrărilor.

Prin noul baraj, fluviul va deveni în decenii următor un generator urias de energie, și nu numai pentru țara noastră. Protecțul de directive ale Congresului al IV-lea al P.M.R. trasează pe harta de mine punctele incandescente ale Porților de Fier. Fraza „Extinderea valorificării resurselor energetice ale Dunării, în colaborare cu țările riverane vecine” formulează lapidar acțiunile complexe, eforturile conjugate pe malurile unui fluviu care apropie și nu desparte popoarele. Pe arcul de boltă al văzduhului, aceste cuvinte s-ar putea săpa un literă de aur în pragul viitorului.

În rețeaua electrificării, care prevede întreprinderea puterii instalate a centralelor noastre, barajul dunărean va ocupa un loc de frunte. Hidrocentrala ridicată în preajma măturilor istorice romane, va livra 2 din cele 10 milioane kw prevăzute în proiect. Legenda comorilor ascunse în fundul apelor se traduce astfel miraculos în realitate. Intuiția fanteziei folclorice se dovedește preludiu al uimitorilor și cu altă mai mult la Turnu Severin.

de negoț din șutul Dunării este 1830. Dar timpul mai păstrează încă turnul cetății medievale și ruinele mai vechi ale termelor și castrului Drobeta, atestînd existența unor edificii militare romane pe pămîntul unei și mai vechi așezări dacice; Drobeta însăși, scrisă popular Drubeta, ar fi însemnat în graiul vorbit înaintea colonizării „Despicata”. Dîmrea în fața miracolului unui fluviu care a fierstruit munții era consemnată deci și de toponimia preromanică.

Primele sarcofagi și inscripții antice din partea locului au fost adunate în 1853 într-un „lapidariu” din grădina publică. Dacă cele dintîi cercetări sistematice se datorează profesorului Tocilescu, — întemeietorul și animatorul timp de decenii al muzeului actual este nonagenarul dascăl și director al vechiului liceu Traian, Alexandru Bărcăcilă. Cum a știut acest profesor muscelan, adoptat de orașul de la Dunăre, să încingă pasiunea arheologică în elevii săi, e o taină a vieții sale. Mulți severineni țin minte derdelusurile stricte de micii cercetători și excursiile de studiu pe malul Dunării, pentru detectarea resturilor de unelte și ceramică preistorică, adunate cu grijă într-o sripă a internatului înălțat lîngă ruine. Unele monede expuse azi în vitrină, aducînd cu efigiile comemorative, au fost puse în circulație o dată cu inaugurarea podului lui Traian, gravat în metalul lor. Cum va fi fost construit, în ce cheoane de lemn se va fi turnat varul adus tocmai din Cumania, cum va fi făcut el priza sub apă, nu se știe exact. Vași măturisiri despre fixarea picioarelor de pod se pot afla și în sfaturile lui Plinius cel tînăr, adresele unui poet destul de puțin cunoscut, Caninius, care intenționa să încheie un poem acestui edificiu al lui Apolodor din Damasc. Istoricul îl sfătuiă pe poet să evocă abateră temporară a apei pînă la fixarea cvasi pe uscat a picioarelor de pod.

Pasiunea culturală a acestui oraș dunărean a dus, după primul război mondial, la ridicarea unui Palat Cultural, prin strădaniile unui alt profesor, Traian Costescu. La Universitatea liberă ființînd în cadrul său, au conferențiat Mihail Sadoveanu și Gala Galaction (nu este oare Severinul leagănușul navelor „De la not la Cladova”?); Palatul culturii, care devine un centru experimental pe țară, adăpostește azi un cerc literar și o bibliotecă ce numără 80.000 de volume (dezvoltată din

donăția altui severinean, Biblcescu). Printre piesele ei rare, se găsește și un album al familiei Grigoriu, cu parfum de istorie literară. În el sînt reunite „suveniruri” semnate, printre alții, de Eminescu, Creangă și Caragiale, fiecare în caracterul autorului: două versuri latine de o tristețe amără: „Donec felix eris multos numerabis amicos / Tempora si fuerint nubila solus eris”, traduse de poet: „Pînă ce ești fericit, o să numeri amici o multime, / Vremile grele viind, singur atuncea rămîi”, o zicală a povestitorului moldav: „Ce-l lumea? Zi-l lume și te mintule”, și o multumire adresată, mai curînd ironic, probabilelor lui gazde, de Nenea Iancu: „Toate mulțumirile trebuiesc plătite; înainte de a te cumpăra, ni se par nefine, pe urmă prea scumpe...”

În același Palat al Culturii funcționează unul din cele mai tinere teatre populare din țară. Pentru cele cîteva premiere montate în cursul a doi ani de existență actoricească, muncitorii și funcționarii întreprinderilor din oraș, metodiștii Casei de Cultură și elevii liceelor locale vin după orele de producție și de studii, de citeva ori pe săptămîină, zăbovind la repetiții uneori pînă în zori, pentru a putea prezenta publicului spectacole de o remarcabilă tinută artistică. După căderea cortinei peste ultimul act al comediei „Un musafir neobișnuit” de Bronislav Nușici, sînt înclinată să cred că întreprerii, amatori doar cu numele, ar trebui să poartă mai curînd titlul de pasionați al scenei.

În partea de sud, la Dunăre, macaralele, excavatoarele, buldozerele sînt în plin asalt.

În partea de nord, masinile de soial acesta și-au încetat de mult activitatea. Combinatul Industrial al lemnului a intrat în funcțiune. Ba chiar și întreprinderea Constructorul e pe punctul de a preda beneficiarului cele patru fabrici moderne de cherestea, placaj, plăci fibroase aglomerate și mobilă. În primăvara aceasta, încep probele tehnice la placaj, și în anul viitor vor țese de pe porțile Combinatului primele mobile ale unui fabrici ce va livra 14.000 garnituri anual. Din Turnu Severin vor porni în țară vasele și vagoanele de marfă ale uzinelor „Dinamica”, legate de tradiția orașului comercial, și tot de aici, într-un viitor nu tocmai îndepărtat, energia centrală hidroenergetică dunăreană va da de zece ori mai multă lumină decît Bicazul.

Veronica PORUMBACU

Trei rădăcini

Țăran și muncitor și cărturar —
Trei rădăcini de tine sirins mă leagă
Partid, ce faci ca aer necesar
Să-i fie lumii viața mea întregă.

Cu cea dintîi din Bărăgan mă trag,
De la bătrînul Văcăresc călîre,
Pierdută-n timp, ca-n arsul șes Mostiștea:
Țăran caltos, din neam în neam iobaș,
Ducînd pe tălpi, strivită-n porii, miriștea.

E rădăcina-mi aspră de pămînt,
Prin care satul sevele-și trimite,
Sub boltă vîind de cîntec și de vînt,
Să crească vegetale stalogimite.

Cu alta neamul nostru lărnesc
Prin mine s-a-mălîntat în circuitul
Acelora ce țara o gîndesc
Deplin și ferm cum ai ciopli granitul.

Fiind de felu-mi bun conducător
De electricitate și căldură
Uceniciile de muncitor
Mi-au devenit o doua mea natură.

Cea de a treia rădăcină mi-i
De la bătrînul Văcăresc călîre,
Chezas al limbii care-o moștenii
Înseninîndu-i vechea pălîmire.

Măcar cu-o rază al cînstirii nîmb
Să-l fac să strălucască peste țară
Ca unul care-înțîia oară schimb
„Sapa-n condei și brazda-n călimară”.

De-aceea toată dragostea-mi deschid —
O Dunăre cu brațe trei spre Mare —
Înubindu-te, liman al meu, Partid
Cu-o dăruire de trei ori mai mare.

Tractor înflorit

Cum trece înzăduat de primăvară
Cu flori ce-n alb petalele-și desfac,
Nu un tractor parcă pe cîmpuri oară,
Trăind și umbra, umblă un copac.

Și nu știi dac-a dat pămîntu-n floare
Spărgînd cu seva coaja de metal
Sau tractoristul peste depărtare
Zîmbeste fetei de la primul bal.

Nomazi la Dunăre

Prietenilor mei de la Galați

Nomazi la Dunăre, o sută de bărbați
Trăim și noi precum ne taie capul
Din toate părțile asediați
De bălți în care-acum se bate crapul.

Cresc apele și-i panică-n năvoade
De-afară peste cit fosșeșle-n bălți,
Fierb apele la oștrăzece grade
Și din adînc bulbucă de icre salta.

Cît ține ziua nu știm starea ce-i,
Își vede fiecare de unealtă,
Doar focul saramurii de oclei
Ne strînge-n cite-o seară laolaltă.

Și-n timp ce grăniceru-n sus și-n jos
Cu arma-n cumpănire-și face rondul,
Noi, care mai de care mai minos,
Punem la cale poșnic mapamondul.

Somn ciobănesc

Somn ciobănesc, cu capul pe ciomag,
Ca un violonist peste vioară,
Cînd ale zilei ape se retrag,
Și chiar pămîntu-n somn adînc coboară.

Urechea-oscultă-n depărtat imas,
Turmele cite le-a păscut o viață,
Și după care, gamon-gamônas,
O să pornească într-o dimineață

Prima vînătoare

O, prima vînătoare, cînd stîngaci
Sînt și vînatul dar și vînatul,
Cînd degetu-nîrzie pe frăgaș
Și pasărea-nîrzie să-și ia zborul.

Cînd iepurii-n bătaia puștii sar
Și polifonica ies-n drum, mirată
De-acest de-a v-ați ascuselea bizar
Jucăci de fiecare prima dată.

Oțetar singuratic

Nisip și bălți și stuf și iar nisip
Și-o liniște ca la-nceputul vieții.
Ararorii un fulgerat de-aripei:
Dau iama-n puii bălților ereții.

Doar pe-un tăpșon, firav, un oțetar
Doar spini ivind o floare napereche, —
Alina citi nevasta de pescar
Să aibă-n drum ce pune la ureche.

Vale-n amurg

Vale-n amurg, al abundenței corn
Cu care soarele pleacă închină,
Și-un vin învîrtoșat ce-abia îl torn
Ca dintr-o veche amforă alînă.

Ducîndu-l greu la buzele-nsetate
Spre a-i simți mireasma și puterea
Soarele-și lasă capul lung, pe spate,
Și bea de i se-nțunecă vederea.

Caprele mamei

La jumătate vîită de-alerbat
Două capre mama și-a luat.

Are astfel și la ea ce-albi
Sirachina în fiecare zi.

Ziuă-i lungă, și se pare an
Măsurînd-o-n saci de buruienă.

Și de-i ziua lungă, gînduri vin
Ca și ploai de vară, din senin.

Drumurile cite le-a bătut
Le-nfășoară iar de la-ne-puț.

Femei abia zōrim din an. În poști,
Aspritul chip al vreunei ingineri;
Bărbați, se înțelege, foarte costli,
Cu gîndul doar acasă la muere.

Altfel, sar iepurii din ascunziș
Cînd tragem cu năduf o-njurătură,
Ciuperca mică și ciorbă de măcriș
Și ne-mbăcîim cînd dăm de băutura.

De soare-nceins, călîji în ploaie-apoi
Cu sîndatele n-avem a ne plînge.
Pămîntul ride unde trecem noi
Și seva i-o sorbim de-a dreptu-n sînge.

Nomazi la Dunăre, o sută de bărbați
Trăim și noi precum ne taie capul
Din toate părțile asediați
De bălți în care-acum se bate crapul.

Evlavie

Ateu cum sînt, n-am mistice vedenii
Dar ca Petruche de la Maglavii
Sînt gata, printre arborii poianii
Să-ștept evlavios un asfinții.

Halucinant spre mine-naintea
Un soare roșu — far în camuflaj
De-atîta frumusețe ca de groază
Încep să strig atunci, să prînd curaj.

Ca pe-un ax pe suflul și le-a tras
Parc-ar fi un arc imens de ceas.

Trist mișcîndu-și limbile țîc-țîc.
Fîl ei cel mare și cel mic;

Ce abia îi vede cînd și cînd
Drumul lung al firgului lîună

Să se reintîorcă unora
Cu pantofii purtați de la nurori,
Mult prea delicați pentru-a-ncepea
Tălpa ei arzînd ca o curea

Care-nvîrte roata ne-ncețat
La mașinile de freierat.

Poate că și pașii ei transmit
În imbuld doar de pămînt simțit.

Prea începe-a se roți ades
Ca la Moși cu ea întregul șes.

Că-și înfige mîna-n sacul plin,
Să n-o ia de-a dura-n cîmp — ciulin

— Mamă, mamă, tare-amar o fi
Laptele ce-n fiecare zi

Curăe-n oala ta în picuri grei
De la cele două Amaliei.

Desen de OCTAV GRIGORESCU

DECADA IN ASTERISURI

FLORIAN POTRA

DECADA IN ASTERISURI

★ Cu Răzbuarea suflurilor de Victor Ion Popa, „glumă de culise” și satiră la adresa unor moravuri (teatrale) de acum 30 de ani, trupa timișoreană ne-a oferit o seară agreabilă, de amuzantă destindere. Remarcabil în rolul titlular, George Leahu: compoziție a homonimiei, inteligență și umorului. Regia lui Dan Radu Ionescu — îngrijită, decorurile Doinei Almasan-Popa — sugestive. (Apropos de scenografie: umbliind prin țară după spectacole bune pentru Decadă, la Timișoara mi-a atras atenția, prin frumusețea lor simplă, decorurile Emiliei Jivanov la Febre).

★ Regizorul Gălin Florian a îmbrăcat — după realizarea interesantului Othello la Teatrul Național din Craiova — toga virilă a unei evidente maturizări artistice. Felul în care a orientat spectacolul și a condus interpretii, ținând seama de rostirea nuanțată a versului, ca și mișcarea elegantă în scenă, — îl situează printre directorii de scenă valoroși. Printr-o figuratie redusă la trei sau patru bărbați, Naționalul craiovean a confirmat adevărul că montarea teatrală nu înscamnă număr, ci idei și esențialitate expresivă. Același adevăr, transpus în linii și volume, l-a ilustrat și decorul descărnat și maleabil al lui Mihai Tofan. Cit despre interpretii, Ion Pavlescu ne-a înfățișat un Iago cum n-am văzut demult, iar Eva Pătrășcanu o Desdemona inteligentă și grațioasă. Othello, prin Vasile Cosma, e viabil în momentele de forță.

★ Nu sînt turnul Eiffel de Ecaterina Oproiu a constituit baza de idee a unui spectacol foarte bine pus la punct — pe făgașul Primei întâlniri de la fostul Teatru pentru Tineret — de către regizorul Ion Cojar, scenografia Adriana Nazare, maestrul luminilor Titi Constantinescu, ilustratorii muzicali Lucian Ionescu și Romeo Chelaru. Surpriza a fost mai întâi a unui talent dramatic autentic. Piesa originală prin problematică și prin construcția ingenioasă merita firește o discuție aparte, care nu ne îndoiim că va avea loc pe prilejul premierii bucureștene. Am admirat energia creatoare a Eugeniei Dragomirescu (Ea), suptea lui Virgil Ogășanu (El) și, în ultimul rînd, izbucnita compoziție a Pauliei Chiuraru (Tanti). Bun spectacol! Numai că regizorul, scenografa, costumiera, maestrul luminilor, ilustratorii muzicali, protagonista — adică factorii esențiali — nu aparțin teatrului din Piatra Neamț. Pînă acum cîtiva ani seacă a teatrului din Bacău, teatrul de lingă hidrocentrala Bicașului s-a transformat acum în... filială a Teatrului Mic din București. Mersi, așa stîm și noi I, exclamînd în cor colectivele teatrale din Birlad, Botoșani, Pitești și din alte centre regionale sau raionale...

★ Ca orice trecere în revistă care se respectă, Decada a avut și „absenți”. Mă gîndesc la teatrul din Oradea, unde am văzut — tot în fața prealabilă a Decadei — patru spectacole de tinută: pe lingă Lucașfăur, frumoasă reușită din toate punctele de vedere, o Vizită a bătrînei doamne în admirabilă interpretare a lui Maud Mary, Moartea unui artist și Fizicienii. Regizat de Szombati Gille Otto, cu Halasi Gyula în Moebius, Fizicienii de la Oradea constituie cel mai interesant spectacol cu această piesă din cele văzute în regiuni. Mă gîndesc, apoi, la Hagi Tudose de la Botosani, unde Ion Stănescu, interpretul rolului principal, s-a remarcat, prin prospețime și nerv dramatic. Și-ar mai fi și altele...

★ În legătură cu „absenții”, s-ar mai putea spune că nu toate teatrele s-au priceput să se pună în valoare. Am convingerea că, de pildă, teatrele din Arad, Pitești sau Constanța dispun de un potențial artistic mai ridicat decît cel dovedit în spectacole pe care — ele singure,

mesilite de nimeni — le-au propus ca reprezentative în fața preliminară. Nu-i nimic, așa vor învăța să-și fructifice mai bine, în viitor, rezultatele proprii lor activități.

★ Am reținut grija citorva colective pentru programul de sală. Documentate, serioase, tipărite cu gust cele de la Timișoara, Craiova, Galați, Iași Oradea.

★ Aproape ireproșabilă ca organizare, Decada nu a cristalizat imaginea cea mai reprezentativă pentru nivelul și stadiul actual al artei spectacolului în noi. Din cîte cunosc, pot afirma că acest nivel e, în general, mai ridicat. Nepotrivirea își are pricinile, probabil, în amintirea nepricepere a teatrelor de a-și valorifica producțiile cele mai bune, în criteriile de selecționare, precum și în alte elemente, care pot constitui motive de gîndire pînă la viitoarea Decadă...

ANDRIANA FIANU

VIRTUOZI — TATE DAR NU NUMAI ATÎT

În ultima vreme s-a putut vedea o dezvoltare îmbucurătoare a mijloacelor artistice specifice colectivului angrenat în realizarea unui spectacol. Această evoluție are la bază o atență studiere și înțelegere a textului, o valorificare a potențialului dramatic. Munca de analiză transmisă de regizor întregului colectiv (actori, scenograf, compozitor) a dus la izbînzile constatate în această stagiune, nu numai prin succese de „stimă”, ci prin larg comentate succese de public. De multe ori însă, așa cum s-a observat și în articolele

apărute în presă, sînt cazuri cînd analiza și concepția regizorului, restituite publicului în sinteza spectacolului au fost îngreunate de calitatea textului dramatic. Actorii erau chemați nu să-și îmbogățescă mîiestria, nu cîntînd și desoperind noi valențe și nuanțe ale personajelor, ci pur și simplu fiind obligați să îmbrace cu propria lor viață eroi a căror existență era departe de a reflecta bogăția sufletească a omului contemporan. De multe ori autorii drama. tici s-au îndreptat spre teme nu de maximă importanță ale vieții noastre într-o strălucită desăsurare și evoluție și aceasta s-a datorat poate unei necunoașteri în profunzime a realității sau coborînd stacheta exigenței în folosul unor rețete. Sînt însă și cazuri cînd avînd la dispoziție o partitură de calitate, realizatorii spectacolului au încercat textul sau au alunecat spre simplificarea cîntînd o eviden. țiere a originalității cu orice pret, o etalare a stăpînirii meseriei cu întregul ei arsenal de mijloace fără diferen. țiere. Totte acestea dovedesc, poate, virtuozitate dar...

Întelegerea deplină a literaturii dramatice alese spre reprezentare, dezvoltarea sensuilor adînci conținute într-un text, ilustrarea prin imagini scenice bogate în încărcătură artistică, iată adevărate virtuozități. Și acest lucru l-a dovedit din nou spectacolul Teatrului Maghiar de Stat din Cluj jucînd Moartea unui artist de Horia Lovinescu, dramaturgul cel mai activ reprezentat. Pentru dramaturgia lui Horia Lovinescu decada a constituit o „antologie”: Teatrul din Petroșeni aducînd, Citadela sfîrșită, Teatrul de Stat din Galați, Surorile Boga și Bucureștii (Teatrul C. I. Nottara) noua sa piesă Omul care și-a pierdut omnia.

Reprezentarea în aceste zile a „Morții unui artist” a prilejuit întîlnirea cu un spectacol de zile marl. Otto Rappaport, semnatul regiei, a avut o concepție clară, realistă a piesei, sesizînd cu acuitate nuanțele și drumul sinuos al personajelor, reușind să valorifice la maximum textul dramatic cu ajutorul unui colectiv de primă calitate. Așa cum declara artistul popularului Kovacs György, întîlnirea cu sculptorul

Manole Crudu i-a conferit posibilitatea realizării unui rol deosebit de factor. Într-adevăr, Manole Crudu-Kovacs a fost alcătuit din umbre și lumini, din bucurii și îndoile, din avînturi și reticențe, culminînd cu limpezimea profesiei de credință în care sculptorul afirmă menirea artistică în societate. Replica artistică i-a fost dată de interpretarea subtilă a lui Lászlo Gerő (Vlad). Nagy Reka-Cristina a dovedit o ingenuitate cu adînci rezonanțe psihologice, compunînd cu bogăție de nuanțe acest rol atât de dificil. Partener luminos relevînd sensurile exact caracterologice unui tînar al epocii noastre a fost Pasztor János (Toma). Bereczky Julia ne-a descoperit o Aglaie șireată, hul-pavă, urmîrîndu-și realizarea planurilor cu o aparentă bună-voință iar Beness Ilona (Dădăca) a redat inteligența blîndă a bătrînei tărănci. Mai puțin izbucnita, datorită neapropundării textului și folosirii unor mij. loace exterioare de „meșteșug” a fost Claudiua Roxan (Kooș Zsofia). Bine realizat subliniind semnificațiile piesei, cadrul scenografic compus de arhitectul Liviu Popa. Într-un cuvînt, spectacolul Teatrului Maghiar din Cluj cu Moartea unui artist constituie o dovadă de virtuozitate și o izbîndă a acestei stagiuni.

MIRA IOSIF

REFLECTÎND LA UNELE SPECTACOLE

Am_eițtoarea paradă a spectacolului Decadei desfășurată într-un ritm vertiginos, densitatea mare de caracter și situații scenice pe „metru pătrat de timp”, oferă o substanțială materie primă pentru un studiu ar. dîndîc despre nivelul și formele dezvoltării artei noastre teatrale, astăzi. Dar pentru început ne îngăduim într-un spațiu restrîns, o consemnare „la zi” a citorva aspecte particulare, a citorva sesizări pe o întinsă arie de literatură dramatică și mai puțin o sondare în adînc, a problemelor implicate din tîlmăcirea scenică a verbului dramatic.

Am asistat de pildă la primele versiuni scenice ale unor opere de mare faimă literară și răsunător succes pe diferite scene ale lumii. Partitura dramatică a lui Arthur Miller Vedere de pe pod a fost îndrăgînită atacată de tînarul colectiv teatral al secției române din Tirgu Mures. Regizorul Gheorghe Harag a izbucit să-i dea tonalitatea complexă, să planteze cu o subtilitate nu lipsită de suculență complicate procese psihologice pe solul unei realități sociale specifice — soarta emigranților italieni în stadiul emergențor și următor obținerii cetățeniei americane. Unele personaje ale piesei și-au obținut o intruchipare veridică, revelatoare. Anna Dukasz a creat în rolul Beatricei aparenta femeii dezarmate, supusă voinței bărbatului și a dezvoltat cu măiestrie profesională fondul lucid, robustețea morală, capacitatea

superioară a înțelegerii, ceea ce generează de altfel și drama acestui suflet simplu. Siguranța scenică dovedită de Mariana Pojar care știe să evolueze de la puritatea instinctivă a Catherinei la maturitatea înăspriță a eroinii intrată în luptă pentru viață”, reușita nu totată a lui Valentin Dain în rolul dificil al lui Eddie Carbone au fost bune surprize actoricești ale Decadei. Iar prima întîlnire a publicului bucureștean cu acest text — mai profund totuși decît lasă să se înțeleagă tena ușor pitorească a reprezentății, rămîne de bun augur.

Mai răscolitoare s-a arătat confruntarea cu „furișul” John Osborne și cunoscuta piesă Privete înapoi cu minie a cărei eranzare e încă vie în memoria noastră. În transpunerea Teatrului Maghiar din Satu Mare s-a remarcat o tripletă de actori: Csiky Andras (Jimmy Porter), Elekes Emma (Alison) și Bôer Ferencs (Kliff); ei au știut să stabilească relațiile autentice ale piesei, mutațiile psihologice și atitudinile specifice climatului de violență protestatară care stăpînește textul.

A treia întîlnire cu valorile inedite ale dramaturgiei contemporane occidentale ne-a fost oferită de Teatrul de Stat din Ploiești. Zoo sau asasinul filantrop, după romanul Animalele denaturate de Verocors își află certe filiații cu epica moralistă a lui Swift, Voltaire și pentru a ne apropia de secolul nostru cu Capek și Salamandrele sale. Parcă și spiritul malițios al mar. relui Bernard Shaw plutește peste distanța filozofică a acestui paradoxal proces dramatic nu întîmplător situat într-o Anglie tradiționalistă și conservatoare. Tînarul director de scenă Emil Mandric a relevat cu mult discernămint ideea gravă, problematică majoră a romanului — dezbaterea pasionantă a definiției condiției noastre umane; totodată regia a combinat într-un dozaj minuțios accentele de ironie fină la adresa superio. rității de castă a imperialismului britanic, după cum ocotind cu abilitate caracterul unor discursuri și static al dramaturgilor a creionat o galerie sugestivă de portrete-tipuri. Reținem inteligența și umorul sel al lui George Măruță (judecătorul Draper) compoziția plină de sevă umoristică a lui Toma Caragiu (Pop), pe Dumitru Palade (Dr. Bulbrogh) și pe tînarul actor Gheorghe Bănică în rolul avocatului apărător, jucat cu vibrație și finețe patetică.

O mîna de inimă îndrăgostită de aparatul fotografic — Dan Călinescu, avocat, Stoica Gheorghe tehnician, Corviliu Ionescu inginer, C. Concu, tehnician, D. Alexandrescu, pensionar, Ing. A. Stănculescu, Ștefan Popescu, dactilografă — se străduiesc necon. tate de citiva ani să creeze pe lingă un curent și o opinie artistică, o bogată sursă de preocupări frumoase. Am aflat abia puțit că el au mai organizat și alte expoziții, reușind să poată puțit fel consemnate în rîndul marilor manifestări artistice ale mîinii de foto-amatori din întreaga țară.

Expoziția cercului craiovean se ridică mult peste nivelul actuali expoziții vizitate, prin concepție, organizare exigentă artistică, fior și căldură sufletească. Participarea „Photo-club du Val de Bièvre” și „Cercle Art Photographique-Lyon” din Franța și a „Fotokino-Club-Maribor” din Iugoslavia, stabilesc un echilibru de serioasă concepție a expoziției la care participarea craioveană a adus o contribuție substanțială. Două sute de lucrări expuse exprimă în tonuri și nuanțe re. tute de la contrast a catifele, tema a cărei gîndăse săseste rezonanțe proprii ale artistului fotograf și ale sensibilității celor trei colțuri ale lumii. De la bucurie la amărăciune, de la expansiune la resemnare, de la joacă la incertitudine, coplăria poartă marca înegalităților sociale pe care expozitorii au știut să imagineze de pe tot globul, în vreme ce accentul fotografic iugoslavesc cade mai mult pe expresia personalității copilor de vîrstă diferite.

Expun 73 de foto-amatori din țară care au sîntat craiovean cu aproape 150 de lucrări. Remarcăm moduri variate de interpretare a subiectului, de la studiul unor can static, la explozia instantaneului de calitate artistică. Cele câteva exemple de lucrări, „La drum” — Ștefan Popescu, „Eu” — D. Călinescu, „Mă lubește, nu mă lubește” — C. Ionescu, „Turizismul” sau „Amintiri” — G. Stoica, „Primăvara orașului” — Adriana Concu, de-

și-apoi conținutul corespunde cîntit titlului: „Coproducție germano-ugoslavă” ni s-a promis? Germanii și iugoslavi ni s-au dat. Principali actori, caii adică, sînt fără excepție iugoslavii. Iar interpretii celîlți, sîntu toți nemorși, începînd cu Winetou, seful tribului, ceea ce dă poate prea multă culoare locală.

Alt aspect interesant. Cînd încep deuteriile cu spada, scriema evoluează spre șagă. Rivalii nu se împung nicodată, ci sor, se rostogolesc, se cațără, plonjează, și mai ales folosesc ca proiectil tot mobilierul: tot ce nu este spadă. Învinșul este nu stăpîns mortal, ci pe veci făcut de risul lumii.

Din toată această săptămînală colecție de aventuri și mare montaj, „Captain Blood's son” se poate numi o lucrare de arid. O subtilă artă, care aparține încă în mare parte viitorului, este aceea de a sales amoretela conventionalismul și leftitudine supraproducțiilor cecilhemiloidale strecurînd în ele psihologie, probleme morale, complicații sentimentale, sau chiar complicații anecdotice bine articularulate, în sfîrșit haz, umor. „Fîl căpităniului Blood” are toate aceste calități. Iar în materie de „mare spectacol”, scenele cu cutremurul sînt într-adevăr cutremurătoare. Așa de naturală, înch și pot permite să știi tot timpul că ele-s făcute cu machete, cu miniaturi. Acest gînd nu numai că nu distruge impresia de naturaleză, dar chiar o întărește. Deosebit de faptul că groznicul cataclism de la Port Royal care n-a mai lăsat nici prînz pe piatră din frumosul oraș a fost istoriceste real, deosebit de asta ne gîndim că stihia fusese așa de virilă, încît lucrurile omni genuri a case, străzi, fortrețe, biserică, corbii, toate acestea, în minile lor dezlănțuite, deveneau jucării de copil, înfime bibelouri pentru uzul zeilor, obiecte cu mult mai mici, mai subrede decît cea mai minusculel machetă de studio. Raportul dintre uriaș și pitic, disproporția a fost așa de enormă, încît numai trucajele de studio potuau reda fidel realitatea. Și în film aceasta s-a făcut deosebit de frumos.

Alt aspect interesant. Cînd încep deuteriile cu spada, scriema evoluează spre șagă. Rivalii nu se împung nicodată, ci sor, se rostogolesc, se cațără, plonjează, și mai ales folosesc ca proiectil tot mobilierul: tot ce nu este spadă. Învinșul este nu stăpîns mortal, ci pe veci făcut de risul lumii.

D. I. SUCHIANU

CRAIOVA: Expoziția internățională de fotografii

O serie de manifestări de artă dau dreptul unui loc de înfățișare Craiovei în buchetul semnificațiilor actuale ale spiritualității românești.

Fără surle și laude de sine, în care, cu o singură spadă, Barney înfrîngîndu-se pe spade aduse, cîrora le face zîmb, pachet, în apă, cu spădnosi cu tot. Aici, pumii par sinceri și naturali.

Ș-apoi conținutul corespunde cîntit titlului: „Coproducție germano-ugoslavă” ni s-a promis? Germanii și iugoslavi ni s-au dat. Principali actori, caii adică, sînt fără excepție iugoslavii. Iar interpretii celîlți, sîntu toți nemorși, începînd cu Winetou, seful tribului, ceea ce dă poate prea multă culoare locală.

Alt aspect interesant. Cînd încep deuteriile cu spada, scriema evoluează spre șagă. Rivalii nu se împung nicodată, ci sor, se rostogolesc, se cațără, plonjează, și mai ales folosesc ca proiectil tot mobilierul: tot ce nu este spadă. Învinșul este nu stăpîns mortal, ci pe veci făcut de risul lumii.

monstrează linia subtilă a interpretărilor artistice pe diferitele genuri de expresie.

Medic generală a calității artistice a expoziției este înaltă, conștinuînd un mare succes al mișcării de foto-amatori din țara noastră rezultat al unei munci artistice perseverente și a unor condiții corresponsabile de exp. rimate: saluăm inițiativa și realizarea cercului craiovean cu toată bucuria și cu toată încrederea în dezvoltarea și înflorirea de organizare, de îndrumare metodică, de sprînj artistic, concursuri și întreceri, fotografie, ca mijloc de expresie a sensibilității artistice a unei mari categorii de oameni, nu își are încă un făgaș propriu de exprimare complexă: Asociația Artiștilor Fotografi din R.P.R. nu poate cuprinde formele activității de masă (de fapt nu rezolvă nici socializării individuale de promovare a unor foto-amatori cu reale calități artistice din țară, cazul în care este evident că foto-amatorului s-a stîns brusc. Însă nimeni nu a stabilit o coordonare practică altă de utilă etapă actuală de dezvoltare a activității lor culturale și artistice. Iți colo prin țară ca și prin Capitală, izbuiesc manifestări spontane sau își due o activitate înegală, multe nuclee de foto-amatori Craiova ne-a dovedit forță organizatorică, inițiativă și fecund izvor artistic: expoziția lor ar trebui să circule prin țară și străintătate. Cîș se ocupă de ceasta?

Nu-am primit sugestii, dacă nu chiar o soluție în sub strict al foto-amatorilor organizat pe lingă Casa centrală a creației populare. Necesitatea e urgentă. Mil de tineri au aparate și laboratoare proprii. Instituiție idem. Există o cerere de participare la joacă mare și o conducere unică le-ar putea înviora spre susținerea unei activități dinamice continue. Foloșirea a devenit un mijloc modern de expresie artistică la îndemîna tuturor oamenilor. Avem un tezaur de artă încă nevădit și necreat. Fiecare oras, fiecare sat poate să-și abia cercul lui de fotografiatori amatori care să popularizeze frumusețea și evenimentele locale, să participe la diferite concursuri interne și internaționale. Pe linia Direcției celui de al IV-lea Congres al Partidului, această formă de activitate își poate aduce contribuția la înflorirea spiritualității. Artiste și bogății sufletești a poporului nostru.

Baruju T. ARGHEZI

DOAR LUPTA DIN ZONA FRIGULUI

Penultima etapă sau marel cutremur al categoriei A. În Giulești s-au estemat zilele tăcerii. Rapidul s-a întors decît în cetate. La Brasov, în aerul tare al Carpaților, echipa care de 35 de ani se zbate să urce în vârful piramidei, a cedat cu 1-4, amînd, sine die, împlinirea unui vis de trompet.

Vinoații nu trebuie căutați la Brasov. Sînt mult mai aproape, la capătul podului Grant, și se numesc: Dumitriu, Ionescu, Jamschi, Năsturescu. Cap de linie, Motroc.

Sus, pe prima linie, practic, nu se mai pot întîmpla schimbări. Calculul hirtiei — literă curată, pentru că în lața putericea formați din Ștefan cel Mare, Petrolul nu poate face mai nimic.

Cartea acestui campion s-a jucat la mare. Și oricîtă violență nu rezistență — au opus Neacșu și compania, frunzele de dafin vor încununa (aproape în mod sigur) frunțile lui Nunweiler III. Pîrcălab și celălți colegi ai lor. 3-0, scorul realizat de dinamoviști, într-un meci în care Farul a aruncat în joc forță (la lasă, mă gîndesc, nu au aproape nici o șansă de cîștig sau meci egal) demonstrează că actualii campioni știu să-și apropie prima treaptă exact în clipele cînd chiar și cei mai aprinși suporteri încep să alba îndoile. Deci, tigrul știe mai bine decît vîntulor cînd trebuie să atace.

La Angers, în Franța, în holul lui „Hotel de France” am fost martorul tăcut al discuției dintre Pîrcălab și Ion Ionescu, discuție care avea în centru problema ocupării primului loc în categoria A. Cei doi idoli ai publicului românesc (în paranteză fie spus, sînt buni prieteni) se tachinau, cu fraze încordate și făceau, cum e firesc, pronosticuri asupra etapei care s-a consumat duminică. Și unul și celălalt erau siguri că vor cîștiga — la mare și la munte.

Decadată poate zîmbi (cu puțină superioritate) Pîrcălab. Rămîne (și asta îmi place, pentru că face parte integrantă din surprizele sportului rege) să vedem ce va fi duminică.

Creu să-mi închipui însă la ora aceasta că marel carnaval se va muta în Giulești. Mai mult, cred că era să fie și s-a terminat.

Învîngătorii de la mare știu să cîștige. Malul Ploștilor nu-i apasă.

Jos de tot, în cazanul unde colcăie cazna, speranța și disperarea, unde, de duminică, pentru două echipe nu va mai exista drum de întorcere decît după un an, asistăm la cea mai crîncenă luptă. Pînă acum, nimic precis (spun asta, măturînd, cu aerul bucureșteanului care nu se poate împica cu ideea că vestitele cupluri cor sări în aer). Progresul are însă șansă (străduiesc, recunosc) să se salveze: dar cine, cine a fost vreedată sigur că poate învinge la Craiova?

Situație imposibilă, cred, are Farul-Constanța. Tomislav, de aici vorbi într-un ceas rău, trece în domeniul amintirilor. N-ai, temperatura e în scădere, indiferent că turștii aflați la Mamaia fac declarații pline de optimism. Dobrogea, țară de piatră, se așterne și ea tăcută în calea vîntului ce suflă dinspre categoria B.

Echipa regiunii Sale, Siderurgistul, se aliniază din nou în flancul drept. Felicitări. Aceleași gînduri bune și pentru studenții din Timișoara, nepieritoare, așa îndrăzni să spun, scoală a fotbalului românesc.

Duminică, în mult prea întinsa zonă a frigului, se va des-părți pămîntul de ape. Luni, două orase vor respira gîfîit.

E cumpălit de greu să fii spectator și să știi că vine ultima etapă.

Fănuș NEAGU

Există de mult, în literatură așa zisele „histoires de fous”, adică povești trănite, Emile Verhaeren, poet universal, care a cîntat atît de aspru aspecte grave din viața socială, a scris și el poeme de stil voit demenț, și care întrec în fantazie toată artistica tîcnoală a unui Ubu Roi. Unele poeme, de Jules Favorgue cultivă același gen. O bună parte din buferul poeziei pariziene de Chat Noir, precum și rubrica de „Patufizică” de la Nouvelle Revue Française dinaintea de război, sînt înrudite cu această literatură. O găsim, de asemenea, sub o formă mai consistentă, în spiritualele romane ale Anitei Loos, unde se descrie limba unei cocote timpice și îngîmfate, sau în fantasticele aventuri și elucubrări ale eroilor lui Woodhouse.

În România înțelegem acest gen în povestirile lui Urmuz și ale imitatorilor săi, sau în Scrisorile lui Musaeu, iar în Franța contemporană, „comediile eroice în lîngășime” pe „nebunie rațională”, ca în delicioasa piesă „Le sexe et le néant” de Thierry Maulnier. Un public numai pe jumătate înțelegător l-a cuprins și pe Eugen Ionescu în această rubrică, vecină cu „cazul”-ul studentesc, adică revista umoristică bazată pe bancuri, cu haz obținut din anosteli intenționate și enormități mai mult sau mai puțin spirituale.

Eugen Ionescu nu vrea să facă parte din această numeroasă și eterogena pleiadă. Se miră și îl pare rău că publicul rîde la piesele lui. Ar dori — spune el — alte reacțiuni. Reacțiuni mai asemănătoare cu cele pe care el însuși le-a avut atunci

cînd a început să scrie teatru, atunci cînd a găsit un filon care îl invita să sondeze și să culegă. Ceea ce el, într-o bună zi, și ajutat de întâmplare, avea să descopere, nu era ceva caraghios și amuzant, ci dramatic și neliniștitor, pe care el, într-un articol de confesiuni, îl numește „la tragédie du langage”. Iată cum s-au petrecut lucrurile.

Într-o zi, sîtul de viața de lumpen-proletar, și-a zis că ar fi bine să învețe englezeste. Atunci, nu spune el, „am deschis manualul Assimil, și am descoperit o întregă lume”. Lumea acelor adevăruri șablon care slujesc ca exemplu în exercițiile de învățare a unei limbi străine. Ionescu a luat aceste fraze impersonale, le-a dialogat, și a făcut din ele o „anti-piesă”, anume „Cîntărea cheală”. Scriind, transcriind, cuminte, frazele acelea stereotipe, „m-am simțit — spune el — cuprins de un rau, de o frămîntare, de o neliniște (une malaise), de ametele, de grețuri. Mă lungeam pe canapea, cu frica de a o vedea prăbușindu-se în neant, și pe mine odăta cu ea. Cînd am terminat, am avut impresia că scriesem Tragedia Vorbirii... Expresii gata-făcute, clișeele cele mai tocite, îmi dezvăluiau automatismele limbajului, comportarea celor ce vorbesc ca să nu spună nimic, sau pentru că nu au nimic de spus; era absența vieții interioare, mecanica cotidianului. Smith-ii, Martin-ii nu mai știu să vorbească pentru că nu mai știu să simtă, să se emoționeze. Nu mai au pasiuni. Nu mai știu să

MIHAI RALEA DESPRE EUGEN IONESCU

fi. Ei pot, desigur, deveni, dar, val, deveni orice, deveni oricine. Ei nu sînt ei, ci-s doar ceilalți, lumea impersonală, lumea interschimbabilului. Personajul tragic nu se schimbă, ci slarmă. El este; pe cînd personajul comic, imbecilul, este acel care nu este”.

În lumea occidentală, în capitalele acestei lumi, în Parisul unde trăiește Eugen Ionescu, unde desigur profunde, serioasă, cuminte inteligentă franceză își vede de drum, există

paralel și o freneză snobă, bazată pe modă, pe imitație, pe o maladiivă nevoie de a face pe despletit ca o compensație a plictisului. Personajul tragic nu se schimbă, ci slarmă. El este; pe cînd personajul comic, imbecilul, este acel care nu este”.

niște comedii, ba chiar ca pe niște canulare, adică niște reviste de bancuri studentești. Dar alții, în schimb, nu s-au înșelat astfel. Ei au văzut că eu în literatură îmi băteam joc de teatrul gen Bornstein; iar regele Nicolae Bataille mi-a montat piesa ca pe o melodramă. Apoi, mai târziu, analizîndu-mi opera, critici serioși și erudiți au văzut în ea o pură critică socială, o critică a societății burgheze și a teatrului ei, a teatrului de bulevard. Admit și eu această interpretare. Ba mai mult, în

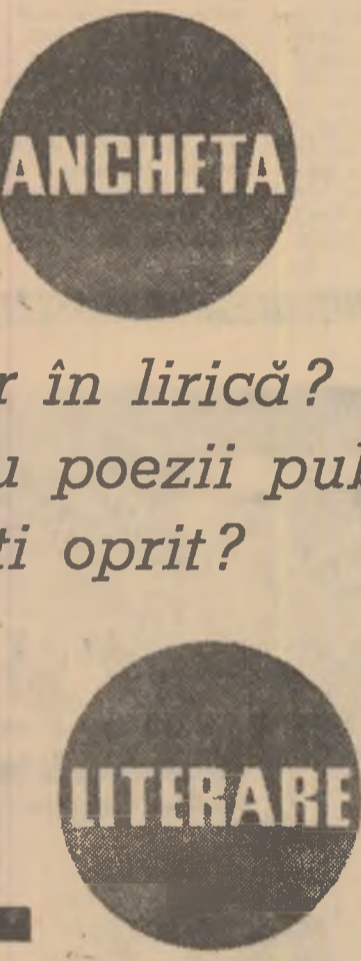
mințea mea nu-i vorba numai de o satiră a mentalității mic-bugheze dintr-o anumită țară, ci de o satiră a micului burghez de pretutindeni, a micului burghez universal”.

Aceste povestiri nu fac să înțelegem evoluția lui Ionescu de la „Cantărea cheală” la „Rhinocéros”, unde se descrie cea mai jalnică și josnică tragedie suferită de genul uman, anume cucerirea puterii, a tuturor puterilor, materiale, sufletești, politice și spirituale, de niște oameni care repudiau tot ce fusese pînă atunci însușire omenească, păstrînd numai una singură, pofta de a fi stăpîni peste toți și toate. N-a fost o revoluție socială. O! nu. Regimul social rămînea același. Mecanismele societății capitaliste persistau intacte. Nu o schimbare de regim a fost nazismul, ci o mutație biologică. Nu o schimbare istorică, ci un salt darwinian. Eugen Ionescu a avut intuiția fenomenului, iată de ce preface pe oameni nu în lichele simple, nu în ființe slabe și influențabile, nu în poltroni veșnic guvernamentali cum se mai văzuseră și înainte, nu în trădători, ci în... rinoceri, adică într-o altă specie animală. Foarte plastic evocă el pe nazisti, prin culoarea verde a suprafeței corpului, prin insensibilitatea de total a pielii, prin tropăit de copite ca un plesnit de cîșme, prin defilări de dimineață pînă seară și de seară pînă dimineața pe străzi în turme compacte și disciplinate. Dar mai ales evocator al mișcării naziste a fost felul cum Ionescu a descris nasterea ei. O umilțorie geneză. Umilțorie pentru că a răsărit din nimic. Gîndii-vă cîte fenomene sociale și politice complexe, întortochiate și

seculare nu dus și duc la revoluțiile socialiste. Cîntă istorie universală, cîntă doctrină și frămîntare filozofică. Venirea feldgrauiului monstru hitlerist, dimpotrivă: a venit pe ce era de mult, și a păstrat intact ce era de veacuri. Singura noulată istorică a fost imensa, incomensurabila abilitate a spiritelor, enorma imbecilitate generală care a făcut posibilă acceptarea inacceptabilului, aderența instanciană a unui regim fără inovare și a unei doctrine fără conținut. Ionescu, în piesa lui, a arătat acest neant de idei, această cretină accelerat progresivă, această generalizare ovină a lăcomiei. Elsa Triollet a subliniat, într-un articol din „Lettres françaises” acest mesaj. „Rhincéros” este traducerea în dramă a acelei anecdote — înțeleapă cum sînt toate anecdotele — care circula pe vremea tristă cînd înflorau veselele „Hitlerwize”, cînt străin întreba pe un nazist: „Monarhist, oare mai sînt pe la voi?”. „O! Puțini — răspundea hitleristul —; cel mult 10%”. „Dar liberalii?”. „Ceva mai mult, dar nu peste 15%”. „Dar social democrații?”. „A, aștia sînt mai mulți; cam vreo 30 la sută”. „Dar bine — întreabă atunci nedumerit străinul — dar nazistii la ce procent se ridică?”. „O! răspundea linistit neamțul, nazistii sîntom toți”.

Caracterul automat al acestei aderențe, așa de automat încît ea nici măcar nu are nevoie să lichideze alte crezuri; caracterul animalic și dur creștin care nu se explică decît, cum spunea, printr-o mutație biologică și nu printr-o conversiune spirituală, iată ce a văzut, priceput și zgîrțit autorul dramei „Rhincéros”.

CITITORII AU CUVINTUL

1. Ce lucrări de proză și teatru v-au reținut atenția în ultimii ani? De ce?

2. Dar în lirieă? Așupra căror volume (sau poezii publicate în reviste) v-ați oprit?

3. Care sînt zonele de viață și modalitățile artistice insuficient valorificate de către scriitorii noștri în efortul lor de a crea o imagine veridică a societății noastre socialiste?

Cititorii Gazetei literare, toți cei interesați de dezvoltarea fenomenului literar contemporan sînt invitați să răspundă întrebărilor de mai sus. În numerele următoare ale revistei vom publica răspunsurile primite (cel mult 3 pagini dactilografiate însoțite de adresa și profesia semnatului). Plicurile trebuie să poarte mențiunea Pentru ancheta „Gazetei literare”.

MIRON CHIROPOL

Aici e Dunărea

Aici e Dunărea, pe unde Apolodor din Damasc a trecut înspre bolta, a trecut însuși împăratul, stăpînitor privind Drabeta și munții. Aici e Dunărea cu pietrele vorbind în limba în care s-au apărât cîndva.

E cerul același deasupra mea, aici e Dunărea, cu tot ce a trecut și încă se rostеше, dar nu mai simt blestemul nici unei fuși.

Lumină sufletul ridică fără să sfîrșească, un pod contemporan peste cel antic.

Presentiment

Unde rămii, cîntec noiv de păsări și zboruri cu păsări vecine, culcîndu-ți în rîu veșmintul alunecător, plin de scaei și de naurii lunii, alucîndu-mi cu ierburii și izvoare sub tălpi,

Pe chipul meu se întretaie de la răsărit la apus orizonturi, cu oameni pe jumătate ascunși lăsînd să se vadă din fugă, doar un profil împierit, deși încă sub lumină.

Cîntec alb

De dincolo de maluri înghețate te-am văzut o clipă trecînd spre apă, urmat de stoluri ce străluceau și înima a fost în veste fericită. Am retrăit cu ochii aproape închisi haina tău, părul tău, sălbăciaia viii mîngîindu-l, te-am strigat lîngă arbori alb ca un mesteacăn.

EROUL CONTEMPORAN

POȘTA REDACȚIEI

(Urmare din pagina 1)

le capitaliste, numai că modificările de natură economică au modificat relațiile între om și stat, între om și marile trusturi, ritmul economiei a crescut într-un mod nebănuit, astfel încît fenomenul alienării, detectat și descris de Marx, atinge un grad extrem. E o literatură a omului neadaptat, în panică, urmărît și apăsător de forțe uriașe al căror mecanism nu-l cunoaște: psihologia lui ar putea fi descrisă în anuăntime făcînd să apară trăsăturile comune. În treacăt fie spus, nu o imagine vedem aici o expresie a ideologiei burgheze (mă refer la cărțile autentice, sincere și valoroase) ci un protest nerevoluționar, dar un protest totuși, împotriva modului de existență în statele capitaliste. Pe scurt, un tip de om revoltat, neliniștit, apărîndu-și cu deznădejde valorile în fața unei mari presiuni pe care el o percepe ca abstractă deși ea este concretă — se desprinde din cele mai semnificative cărți occidentale.

Caracteristicile omului nu din țara noastră sînt — evident! — altele și acest fapt rezultă cu necesitate din structura socială a statului nostru socialist, din noile raporturi dintre oameni. Fenomenul esențial, hotărîtor, al epocii acesteia, cu excepționala urmărire, îl constituie dispariția „exploatarea” omului de către om. Raporturile dintre indivizi au fost schimbate revoluționar. Optimismul istoric al eroului contemporan decurge din perspectiva rațională a societății: visurile de acum două decenii au devenit mai întîi cifre de plan, apoi realități; iar aceste realități, la rîndul lor, generează noi perspective cuprinse în proiectul de Directive elaborat în vederea Congresului al IV-lea al P.M.R. Acest sentiment, de a trăi într-o societate în continuu progres, în care obiectivele mărețe și realiste sînt atinse și depășite, care se știu încotro merge și care a descoperit și valorificat enormele energii populare, a

cest sentiment de încredere rațională și entuziasmată constituie climatul moral în care trăim. E firesc deci ca un astfel de climat moral să-și găsească și expresia lui literară. De reamintit, în legătură cu asta, că literatura noastră, reflectînd — cum e și firesc — realitatea, prezentul, are în vedere tocmai caracteristica realității socialiste de a fi în devenire, în continuă depășire. Fără perspectiva viitorului, imaginea prezentului nu ar fi realistă.

Eroul contemporan al literaturii noastre socialiste este deci nu numai un dat ci și o imagine dinamică, adică o imagine care generează energia în masele de cititori. Este o aspirație, desigur nu totdeauna realizată de prozatori, dar o aspirație reală, consecventă, caracteristică. Nu vreau să descriu atribuțiile valorice ale eroului contemporan în literatura noastră, ele se cunosc și însuși semnatul acestor rînduri a scris de numeroase ori despre ele, dar așa spune cîte ceva despre anume înguștimitale conceptului, așa cum l-au elaborat criticii. Confruntarea cu realitatea literară e totdeauna necesară. Așa, nu mi se pare obligatoriu ca eroul pozitiv să fie cum s-a susținut într-o vreme, eroul principal al cărții. Caracteristic societății noastre e faptul că toate drumurile duc la socialism; numai că drumurile acestea nu sînt totdeauna scurte, nici mobilurile oamenilor aceleași. Nu e mult de cînd în presa literară, A. Velea și D. R. Popescu au fost criticați fiindcă se ocupau, în cîteva numere, de inși „intîrziată”, ce se apropiuau greu de idealurile noastre. Critica era nedreaptă, fiindcă, alți din punct de vedere moral-politic cit și literar, „cazurile” acestea prezentau interes. Că era neadevărată afirmația după care aceste schițe rezultau dintr-o viziune greșită a prozatorilor respectivi, a dovedit-o D. R. Popescu chiar în *Vara otelilor*, unde figura cea mai atrăgătoare e personajul pozitiv, Vică, țărăn cuminte, adevărat urmaș al bacilor înțelepți din Sadoveanu,

dar pe care noile condiții sociale l-au determinat să devină activ. Acest om delicat și imaginativ reușește să se impună atenției, deși acțiunea, complicată, nu e prea consistentă.

Nu a scăpat de critică nici Fănuș Neagu, pentru cîteva schițe ce, ulterior, s-au impus. Faptul că eroul contemporan e rațional și tinde spre echilibru nu e un motiv să scoatem din literatură toate personajele pasionante, cu gesturi bruște și care-și găsesc greu echilibrul. Cei ce l-au sfîșuit pe scriitor să meargă împotriva temperamentalului său artistic au dovedit înguștimitale. Din fericire, Fănuș Neagu nu i-a ascultat. Trebuie mereu repetat adevărul că nu poate un singur scriitor, într-o singură carte, cu atît mult într-o singură schiță, să realizeze sarcinile literaturii cu o întregă epocă. Inclinățiile particulare ale scriitorului nu contravin, ci contribuie la concertul general. Așa, se poate observa, chiar și din ultimul volum de schițe, că Al. I. Chilia reușește în narațiunile cu tensiune înaltă, unde atmosfera halucinantă e cerută de realitate, mult mai bine decît în investigarea cotidianului obișnuit. Cred că e un fapt de care nu numai critica dar și scriitorul trebuie să țină seama în alegerea conflictelor și a eroilor centrali. Aceași observație se poate face și în legătură cu Ioan Grigorescu. Autorul *Obsesiei* reușește îndeebî în surprinderea contrastelor.

Revenind la „scitii”, romanul lui Ion Brad, *Descoperirea faniltei*, se sprijină pe doi eroi retardatari: un preot uscat prematur în canoanele unor forme și o bătrîn țărăn care, după ce a ostenit o viață să-și ridice familia, adică feciorii, se găsește singur, izolat, prin asprimea pe care tocmăni și-o impusese pentru a-și putea atinge țelul. Ceea ce are importantă, la urma urmei, este sensul în care evoluează eroul și mai ales reliefaarea forțelor pozitive ce determină această evoluție. Lae Cordovan este interesant tocmai prin drumul său lung, sinuos, chinut, iar An-

ton Filip tocmai fiindcă știe de la început ce vrea determină modificarea altora. Ce rost a avut deci ca o parte din critică să-l tragă la răspundere pe Justin Rădulescu, eroul din *Al cincilea anotimp*, că, într-o epocă de fluctuație și nelixare nu este... hotărît. Caracteristic este, repet, sensul evoluției acestor oameni și soliditatea argumentării psihologice.

Cît privește modalitatea prezentării eroului, ea nu trebuie să fie determinată decît de natura talentului. Marin Preda e un fin psiholog, Titus Popovici un bun constructor epic, Pop Simion e portretist, Eugen Barbu și D. R. Popescu schimbă, cu fiecare carte, formula, fapt ce are avantaje și... dezavantaje. În orice caz, cred că e timpul ca preferința unor critici pentru frescă să se manifeste mai puțin exclusivist. Dacă faptul de a se ocupa de evoluția unor personaje mai puțin evaluate nu mi se pare deloc condamnat, nu văd însă de ce ar reține mai puțin atenția eroul cel mai reprezentativ al epocii noastre, factorul dinamic al societății — comunistul. A trecut de mult vremea în care se discuta dacă eroul pozitiv poate sau nu să aibă „pete” sau ce se înțelege prin „falsa umanizare”. Astăzi, există numeroase realizări pe acest plan și de nu le-am reamintit pe cele vechi e fiindcă am mai făcut-o de a lăta ori... Realitatea este că eroul pozitiv nu este fără defecte, nici nu este în afara conflictului dintre nou și vechi; numai că aceste defecte, aceste conflicte, se află pe un plan superior, angajează idei mai înalte, perspective mai largi, deci nu are rost să-l umanizăm cu mici defecte mărunte. Toți oamenii, la orice nivel spiritual s-ar afla, se pot depăși. Procesul devenirii este valabil la toate treptele înțelegerii; de ce, dar, să-l descriem numai la un nivel inferior al înțelegerii? Eroul contemporan nu trebuie să fie un om perfect ci doar să aibe acea forță morală ce îl face să contribuie la transformarea societății.

MOLIE ȘTEFAN: Cum se scrie un roman, cîte capitole trebuie să aibă, în cîte localități — reale sau imaginare — și cu cîte personaje trebuie să se deslășoare acțiunea, precum și alte informații în legătură cu compunerea unui roman, puteți afla, în chipul cel mai direct și mai autorizat, citind... niște romane. Cu asta, însă, nu trebuie să vă considerați pregătit pentru scrierea unui roman. (E bine să începeți cu lucrări mai mici și cu cîte puțuți de citit (ceea ce scrierilor dus, arată a fi foarte necesar, nu numai pentru comunitățile românești vitore, ci și așa, ca om și ca tînr) aruncați-vă ochii și pe un manual de gramatică și ortografie.) O să vă fie de folos chiar dacă nu veți ajunge să scrieți romane. Mai scrieți-ne și noi, din cînd în cînd, cum de vine.

TIBERIU ZACIU: Nu se vîd încă progrese deosebite. Trebuie să scrieți mai puțin, mai extensiv, să citiți, în schimb, și să studiați mai mult. Continuați cu străduință și răbdare... rezultatele nu vin peste noapte. Mai trimiteți.

T. S. — HATEG: Adresați-vă ziarului Știința.

EUGEN DRĂGAN: Puteați să reamintăți la lung și la lat scrierile și să ne trimiteți mai multe pagini din lucrare. Din ce ne-ați oferit, prea puțin, nu ne putem face o părere clară asupra posibilităților dvs. E bine să știți, între altele, că la redacția noastră sînt cîteva nenumărate plicuri, toate avînd dreptul la un răspuns, în limita spațiului și în ordinea sosirii.

CIUNA SIMION: Cele două piese sînt neregizate și dovedesc o mare lipsă de experiență și de pricepere în acest domeniu.

L. D.: Încă nu e clar. Gîmetele, sînt, înșelătoare, dacă nu și... umor, în privința transformării lui Dumnezeu în drac, și viceversa, nu vă putem da nici un sfat. Mai trimiteți.

I. Tirziu, Maria Gheorghie, Lia Jugu Peter, Grigoriu Traian, Dale Rusu, Marcel Popescu, Ovidiu Vlădăreanu, Gh. N. Mantu, Ion Delta, V. Hilima, Gh. Seviță Motru, I. Avramescu, I. Rîpa, Paula Teodorescu, Melodiu Dumbăveanu, George Enache, I. Cantargiu, Ion Dumitache, Vasile Scutărăanu, R. Tirziu, Șterlan Banciu, Bulea Petru, George F. Dinulescu, Cătălina Ciocănaș, P. S. Zărandu, G. Florescu, Popa Ion N. Lăscu: compunerii oneste, relatău îngrîșite, dar de nivel modest, fără căutări deosebite.

L. B.-Craiova, Cara Emin Talat, A. Zegreanu, Simion Lucaș, I. G. Pauleanu, C. Știrbu, I. Mihalache, A. Pavis: nimic nou.

PETRE NICOLAE: Nu se vîd deocădată în chip clar semnele înzestrării literare, nici în proză, nici (mai ales) în poezie. Proiectele dvs. sînt, fără îndoială, nu tocmai chibzuite: n-aveți încă nici experiența de viață, nici pe cea a condeiului, ca să vă încumetați a scrie un roman (planul pe care ni-l comunicați e, de altfel, foarte greșit, lipsit de încumetări lucrărilor). E necesar mai întîi, să vă ocupați serios de școală, să vă pregătiți temeinic, multilateral, să citiți și să studiați

neobosit ca să deveniți cu adevărat un om de cultură (altfel, nu se poate scrie literatură). Cît privește exercitiul literar, încercați-vă deocădată puterile în lucrări mai mici și numai în legătură cu experiențe directe, personale, de viață. Înainte de orice, însă, lectură și studiu. Tîneți-ne la curent.

Gheorghie Stana, Alexe Elena, Păstîrnaru Reveca, Dănilă M. Mihai, Radu F. Constantin, Bibi Petrescu, Evu Eugen, Sierthal, Dumitrescu Ștefan, Smaranda Goanșă, Ezechiel N. Nicolae, Grigore Tănușanu, Roza Larisa, Tătaru Vasile, Mocanu Gheorghie, Radu Mircea, Radu George, Gh. F. Silvestru, Fleseriu Florica, Oncel Nedelciu, Gh. Musat, Mihail Azur Valtereanu, Negrii Sandu, Mastel Adriana, Stănel Predoleanu, Maria Negru, Alex. Ștefănescu, Zamfir Anastase, Maria Ștefănescu, Petry Marian, Mișo Gabriela, Florescu Vasile, Ion Pașchia ș. al., primire stîngăci și nesigurare de început, și unele îndreptări promițătoare.

RED.

MIHAI TOPA

Portret

LITERATURA "REVOLTAȚILOR" și limitele ei

De la romantism încoace — sau, după Camus, de la revoluția de Sade — aspectul de revoltă și negare se convertește în unele curente ale literaturii occidentale contemporane pînă la forme aproape absolute de nihilism. În această categorie intră și două manifestări literare care au dominat în deceniul trecut literatura de limbă engleză, atât în Statele Unite, cât și în Anglia, îmbrăcînd aspecte specifice în fiecare țară. Atît beatnicii americani, cît și „tinerii furioși” englezi, mai ales cei dintr-o — după ce au constituit o voga și au dat numele unei generații, marcînd nu numai o modalitate artistică, ci și un mod de viață, au trecut pînă la o criză adîncă. Mișcarea Beat e acum aproape lipsită de importanță, cît puțin pentru literatură, iar furioșii trec prin transformări profunde. La puțini ani de la apariția lor, cele două curente pot fi privite aproape cu luciditatea cu care se analizează fenomenele ce și-au isprăvit tra-

jectoria și și-au dezvoltat toate potențele. Reprezentanții lor de seamă mai trăiesc și continuă să scrie, însă interesul care-l trezește o foarte scăzut. Cel puțin în ceea ce li privește pe beatnici, obiectul artiștilor de față, avem de a face cu un curent practic decedat. O viață atît de scurtă și pînă ce înșiși o dovadă de limite și neajunsuri, chiar în epoca noastră de ritm mai grăbit ca oricînd. Poate că publicitatea excesivă de care s-au bucurat putea să fie deja un indiciu că fenomenul nu este de durată. Prea a câștigat repede o mare celebritate ca să nu fie puțin suspect. Lui Faulkner i-au trebuit 20 de ani și mai mult de o duzină de volume ca să se afirmă și să fie recunoscut, lui Jack Kerouac i-a fost de ajuns o singură carte. Totuși dacă pe cititori a început să-i lase indiferenți, nașterea, fulguranta glorie și moartea fenomenului Beat rămîn foarte interesante prin problemele pe care le ridică.

Numele curentului a fost in-

terpretat ca venind de la „beat” (bătut, zdrobit), poate din cauza pesimismului și a vieții boeme a beatnicilor, ca și a interesului arătat în cărțile și discuțiile lor rătăcii și rătăcirilor. Tinerii bărboși și prost îmbrăcați, vagabondînd prin California, înainte ca mișcarea să se extindă și pe coasta Atlanticului, mai ales la New-York, în celebrul Greenwich Village (cartierul boem și artistic), dădeau evident impresia că sînt bătûti, zdrobiți de cîteva viață. În acest sens a fost interpretat termenul și la noi. Jack Kerouac, cel mai de seamă beatnic, într-un interviu acordat unei reviste americane de mare tiraj, afirma însă că numele lor vine de la „beatitudine” (beatitudine, bucurie iluminată), legîndu-l de interesul deosebit pentru filozofia budhistă, cunoscută de ei relativ, dar discutată și profesată cu ardore. Curentul a apărut pe la mijlocul deceniului trecut, iar manifestul scriitorilor „beat”, a fost publicarea primului roman

al lui Kerouac, *On the Road* (*Pe drum*) în 1957. Ei se reclamă însă dintr-un autor de mare popularitate în Statele Unite, cunoscut și la noi, Jerome D. Salinger, a cărui carte *De veghe în lună de secară* apărută în 1951, a avut un excepțional succes de librărie. Salinger nu este și nu va ajunge niciodată beatnic, însă l-a creat pe Holden Caulfield care are toate predispozițiile să devină Kerouac, Corso, Allen Ginsberg și Herbert Gold, beatnicii propriu-zisi îl continuă într-un fel.

De fapt, filiația curentului e mult mai îndepărtată. Beatnicii reprezintă reacția la anumite condiții sociale și politice a unui filon major din literatura americană, cu rădăcini în Walt Whitman, mai ales în celebrul său poem „Cîntec despre mine însumi” o reacție ce-l drept de gradată și devitalizată. Opoziția față de conformism, o anumită preferință pentru viața simplă, nelăsfăcătă e una din laturile sentimentului beat, cea mai valoroasă și mai semnificativă. Viața spirituală a Americii se înscrie de fapt într-un paradox care va izbucni adeseori în literatura americană. Pe de o parte există o marcată dorință de libertate și viață necontrolată, un respect pentru energia primară, cu origini în condițiile pionieratului, pe de altă parte o tendință socială spre mecanizare, supra-organizare și standardizare, derivată atît din necesitățile obiective ale capitalismului contemporan, cît dintr-o anumită concepție naivă despre știință. Cele două laturi ale paradoxului, reprezintă într-un anumit fel două momente decisive ale istoriei americane, o opoziție permanentă, din care au ieșit Whitman, Sandburg și o serie de alți scriitori și artiști de seamă. Latura standard, mecanicistă, a ajuns copleșitoare în ultima vreme și împotriva acestor condiții de alienare a omului față de propria lui esență a reacționat beatnicii. O societate năpădită de publicitate, batată pe „omul consumator” de

diverse bunuri, o societate în care confortul nu se subsumează unor idealuri umaniste largi, a ajuns fatal la fenomene de criză spirituală.

În epoca marii crize, natura socială a fenomenelor amintite a apărut mai evidentă și literatură a creat o serie de opere importante cum sînt cele ale lui Dos Passos, Erskine Caldwell, John Steinbeck și într-o anumită măsură Faulkner. În perioada Beat, lucrurile apar mult mai sofisticate, mai mistificate și de aceea reacția se generalizează și negarea devine totală. Beatnicii resping civilizația, confortul, ca niște surse în sine ale răului, nu numai în cărțile lor, dar și în modul lor de viață. Cineva care a trăit în această atmosferă, undeva în Los Angeles, povestea cum își amenajaseră locurile de întîlnire beatnicii. În mijlocul camerei era așezată o piatră înmăsurată de ascuțit, o toacă, ca un simbol al muncii adînc detestate. În jurul ei, tinerii bărboși, majoritatea foști studenți, purtau

lucru ocazional și sînt conștienți de lipsa de sens a existenței. Singura valoare admisă e filozofia hindusă, datorită conceptului comun de Nirvana și înțelesului că mai urt este convenția socială, indiferent dacă ea e în limbă, de aceea limbajul cărții e frust, direct și cu o sintaxă și ortografie ciudate, sau e vorba de comportament. În ultima carte a sa, apărută recent, *Possestessa*, idealul feminin este o tină vagabondă mexicană morfomă, care a ajuns la revelația nimicului. Autorul o venerază datorită tăuturii și detășării de existență.

Într-o altă novelă, „Viziunile lui Gerard”, Kerouac povestește, introducînd copios citate budhiste, viața fratelui său, mort în copilărie, un băiat bolnăvicios, care vrea să moară, pentru că totul aici nu este „cum trebuie să fie”. El e îngrozit de cruzimea oamenilor față de oameni și animale și refuză să admită lecțiile tatălui său care-i spune că „lumea e o junglă și soarecii sînt născuți ca să fie prinși în curse”. Revolta autorului, uneori extrem de virulentă, se îndreaptă împotriva „omului care adună, posesorul pîniviei întunecate și adînc în care-i înmagazinează trivialitatea” sau împotriva „grăsimii suficientă a spectatorului idiotizat de televiziune”. Micul Gerard vrea să moară, celelalte personaje ale lui Kerouac dacă nu părăsesc lumea, măcar evadază din strîngerea mediului. Beatnicul ideal este un nomad voluntar, îngrozit de ferice; pentru el confortul reprezintă o cursă. Allen Ginsberg, cel mai interesant poet al mișcării, se revoltă împotriva universului în versuri șocante, anticonvenționale, cu o frază poetică lapidară, neslefuită și brută, care duce la extrem tradiția Whitman-Sandburg.

nesfîrșite discuții despre lipsa de sens a oricărui efort și a vieții în general. Grijă zilei de mine era considerată o renunțare la principii și beatnicii nu lucrau decît numai atît cît să le îngăduie a avea asigurat minimum de hrană necesar și inevitabilul vin roșu. Discuțiile erau abundente stropite de citate hinduse. În acest mod se comportă și personajele cărții lui Kerouac *On the Road* — un grup de tineri care vagabondează pe șosele,

legitim toate valorile. Din această extindere rezultă și limitele curentului, și de aici se trage și moartea. Faptul că soluții oferite, dacă pot fi numite astfel, sînt inoperante și paralizante, e numai o latură — esențială în ceea ce privește apelul beatnicilor. Realitatea pentru ei e o iluzie, careia îi opun neantul. Anarhismul lor social se convertește și în anarhism estetic. Din această dezolare lipsese orice criteriu de valoare și de aceea opera lor nu se organizează în structuri compacte. Pe lîngă existențialismul, să-i spunem clasic, german sau francez, fenomenul Beat rămîne un curent minor, pentru că evită noțiunile de limită și răspundere, valori pe care ceilalți le mențin. Literatura Beat rămîne un termen de frondă și de aceea e lipsită de tensiunea dramatică a valorilor în conflict sau a luptei dintre valoare și non-valoare. Beatnicii surprind mai degrabă o stare de spirit, pe care o transcriu într-un fel de proză lirică ce dă o extremă impresie de deslinare și pletoră verbală. Atacul împotriva convenției, oricît ar fi de virulent, rămîne la suprafață, pentru că e vorba doar de un epifenomen, de o umbră a unor realități mai adînci. Ceva din spiritul boem se reflectă și în lipsa efortului de gîndire sistematică a scriitorilor „beat”. Kerouac și prietenii săi nu aduc un progres de cunoaștere, fie chiar parțial, ca existențialistii, iar soluția lor cvasibudhistă, luată de-a gata dintr-o altă cultură, fără un răsănit profund, e o valoare de împrumut, ne-structurală organic și în fond superficial cunoscută din vulgarizări — un simplu pretext pentru verberație.

Neînțelegerea subtilului raport dialectic dintre afirmatie și negatie constituie sursa incapacității beatnicilor de a da măcar o singură carte cu adevărat mare. Dar chiar dacă acești autori nu vor rămîne în istorie prin operele lor, ei constituie ca mișcare literară un ferment pentru dezvoltări ulterioare.

Tensiunea adusă în cărțile lor, efectele poetice care nu le lipsese, ca și un anumit curaj al sincerității brutale. Vor da o aură, o atmosferă, multor scrieri din viitor. De fapt, fenomenul se și petrece. Beatnicii sînt criticabili dar nu neglijabili. Ei au atras atenția asupra unor stări de lucruri, au determinat reacții. Pînă și cei ce-i neagă, ca Updike, răspund altfel tot întrebărilor puse de beatnici și în acest mod îi conțin și-i continuă. Cîțiva scriitori din aceeași zonă spirituală s-au impus în decursul ultimilor ani atenției generale, pormind de la orizont cultural mult mai larg, și reușind să producă opere mai mult decît interesante. Contribuția beatnicilor este importantă însă într-un alt sens. Problematica lor comună cu suprarealismul, cu existențialismul și cu alte curente literare și filozofice ale occidentalului contemporan, a pus literatura americană într-un context de epocă, i-a lărgit perspectivele. E curios că o țară industrială ca Statele Unite rămăsesse cantonată într-o tematică de fermieri în decadență, chiar dacă a creat în acest domeniu opere cu un larg ecou. Nu se poate glosa la nesfîrșit pe tema pionieratului, iar proza lirică a beatnicilor, cu toate insuficiențele genului, reprezintă o ieșire din comportamentul din care literatura americană a scos aproape tot ce se putea scoate. Dincolo de reacții se deschide sfera stărilor de spirit complexe, investigate prin cuvînt și literatura americană contemporană se dezvoltă tocmai pe aceste linii. Generația Beat a adus în același timp contribuții fructuoase în dezvoltarea limbajului literar, spărgînd o serie de tipare. Allen Ginsberg realizează efecte neașteptate tocmai prin această reîmprobare a vocabularului și structurii limbii.

Alexandru IVASIU

ce e nou în literatura germană

● Premiul „Heinrich Heine” a fost desemnat poeziei germane Günther Deicke (R.D.G.) și scriitorului austriac Hugo Huppert. În expunerea sa de motive, juriul apreciază că Deicke, cultivînd în special tradiția romantică germană de inspirație populară, face efortul de a impregna opera cu anumite concepții despre lume și societate: „Intr-o seară” „Buchenwald” s.a., constituie exemple de poezie parțială, pătrunsă de această concepție, și demonstrează atașamentul profund al autorului față de socialism și de patria sa. H. Huppert, arătînd departe expunerea de motive, este un demn urmaș al lui Heine în domeniul publicisticii literare, mai ales în fațetei eseului. Huppert a cîștigat merite deosebite conștient de munca literară, printr-o participare activă la acțiunea de schimburi culturale între popoare.

● „Bestseller” în R.D.G. în domeniul romanului, este actualmente cartea lui Erik Neusch „Urma pietrei” (Spur der Steine). Mult citit de autorii din Italia ca și de țărani din Neustrelitz, romanul lui Neusch, apărut în iulie anul trecut, și a ajuns la a patra ediție, constituind un total de 82.000 exemplare. El începe a aminti performanțele realizate de povestirea Christinei Wolf, „Cercul împărit” (Der geteilte Himmel) care, în 1963, depășise tirajul de 100.000 exemplare iar, în 1964, s-a reîmpărit într-o ediție de 80.000 exemplare.

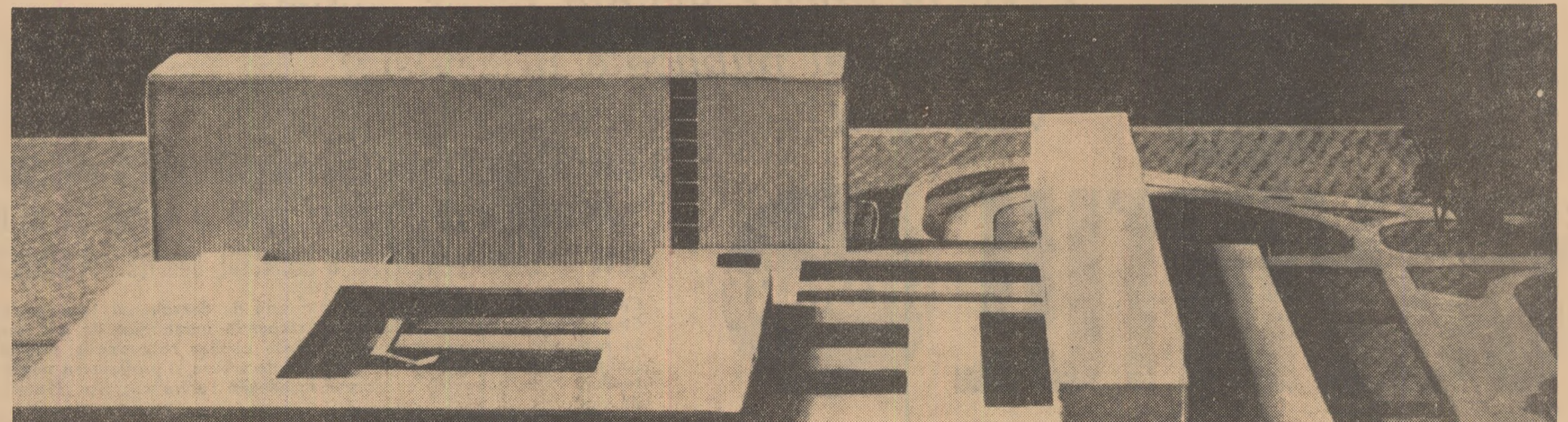
● În urmă cu eteva luni, poeta Nelly Sachs a primit Premiul Păcii, acordat de li-

brarii vest-germani. După cum ne informază revista beatnică *Der Monat*, ceremonia înmănării premiului se va desfășura la Frankfurt am Main, în perioada deschiderii Tîrgului internațional de carte din aceeași localitate.

● Un interes cu totul aparte îl atrage cartea lui Friedhelm Kemp *Dichtung als Sprache* (Creație ca limbă), apărută în prestigioasa editură Kossel din München. Este, de fapt, un eseu amplu care se ocupă de schimbările structurale în poezia modernă. Trebuie amintită, în acest context, scrierile deschise a tîrului prozator Eissner, care a salutat esul, referîndu-se în același timp (ca de obicei, vehement) la partizanii avangardismului tardiv.

● Fără îndoială, dintre prișpelele reeditării ale Editurii Rowoldt din Hamburg, cea mai importantă este *Der Mann ohne Eigenschaften* de Robert Musil, una din marile cărți contemporane. Noua ediție vine în întâmpinarea aniversării a nouăzeci de ani de la nașterea scriitorului. Acesta editură și-a îndeplinit o sarcină de onoare tipîrînd opera completă a lui Wolfgang Borchert.

● Suplimentul literar *Die Welt der Literatur* din Hamburg publică în ultima vreme o discuție de proporții despre modernitate și tradiție în literatura vest-germană de după 1945. Exprimare de pe poziții opuse, atitudinile sînt polemice și chiar spectaculoase, mai cu seamă după intervenția lui Walter Muschg care îl atacă frontal pe ce sîntuși de partea avangardismului.

Proiectul Bibliotecii naționale din Varșovia. Autor: STANISLAV FIALKOVSKI

ÎNȚÎLNIRE CU CARLO BO LA URBINO

Orasul Urbino, patria lui Rafael Sanzio, e neschimbabil — după cîl ne asigură cunosătorii — față de vechea cetate unde își avea reședința ducele Federigo de Montefeltro, unul din cei mai puternici mecenai ai Renașterii, simbolizat parcă de însuși imensul său palat, în care severitatea și rafinamentul arhitectonic n-au stat niciodată mai în armonie. Artiștii și intelectuali dintre cei mai de faimă ai epocii — printre care Torquato Tasso — au fost opeli acestui palat, a cărui vîlăz mondenă și artistică a constituit modelul cunoscutului tratat „Il Cortegiano” de Castiglione.

Urbino, cu o populație de treizeci de mii de locuitori — dintre care zece mii studenți, venii de obicei din regiunile de pe coasta Mării Adriatice — este dominat azi de Universitatea sa, fondată încă din 1507. Rector actual al acestei Universități, pe care o conduce de peste 15 ani, este profesorul de literatură franceză Carlo Bo, critic literar notoriu, care a făcut din acest mic oraș centrul unor numeroase inițiative

de cultură cu caracter național și internațional. Bo este și conducătorul Academiei de studii de artă din Urbino care poartă numele lui Rafael și președintele marelui premiu literar Montefeltro. Opera sa a început a fi republicată integral de editura Vallecchi, începînd cu volumul „Moștenirea lui Leopardi” apărut la finele anului 1964.

Nu e mult de cînd a fost jucat pentru prima oară în Italia, după numeroase dispute, piesa lui Hochuth „Vicarul”, în care, după cum se știe, autorul german la atitudine metă împotriva imposibilității papei Plus XII Păcelii — pontiful catolic din timpul războiului — față de organizarea lagărelor de exterminare naziste. Lucrarea în sine precum și traducerea și jucarea ei în Italia a dat naștere la aprinse controverse doctrinare în primul rînd printre catolici. Carlo Bo a prezentat această piesă publicului italian. Un colcoviu avusese loc de cîrind la Bologna, cu prilejul primei reprezentări, unde Bo împreună cu Don Lo-

renzo Bedeschi, preot catolic, fuseseră cu violență atacați în public de un călugăr din ordinul Serviti di Maria. În localitatea Pesaro de pe țărmul Mării Adriatice, ca ocazia celei de a două reprezentări, se țînuse o masă rotundă de susținere a piesei, cu participarea profesorilor Massimo, Ciarella, Schirolli, Salvo, Piamoni, toti de la Universitatea din Urbino. Se prețuiseră un coroleu, un fel de procesiune, care să dea ocol teatrului din Pesaro în tot timpul reprezentării, ca semn de protest.

— Au luat naștere multe echivocuri — mi-a spus Carlo Bo — în legătură cu tălmăcirea în Italia a piesei „Vicarul”. Ele nu mă interesează. Problema pe care am ridicat-o, atît în prefața piesei cît și în discuțiile publice, privește pe toți oamenii și mai ales pe catolici. Este aceea a atitudinii care trebuie luată în fața răului. Scopesc că un catolic — în primul rînd — nu trebuie să se mărginească a rezolva pur interior această problemă. El trebuie să

intervină, să ia o atitudine publică. E bine că piesa se joacă astăzi în numeroase orașe. Din păcate la Roma ea a fost definitiv interzisă.

Carlo Bo abia se întorsese de la Roma, unde cu prilejul zilei Europei”, organizată în Italia la 5 mai crt., sub auspiciile fostului președinte al Republicii Gronchi, fusese invitat de acesta să țînă conferința inaugurală. Poziția conferinței — în cadrul inițiativelor de ordin public pe care profesorul Bo le luase în ultima vreme — constă în observațiile ei, au intrat firesc în obiectul convorbirii noastre. Aspectul cultural al „problemei europene” îl interesează în primul rînd, dar în înțelesul cel mai larg cu putință.

— Nu ne mai putem limita la o viziune a Europei de tipul celei a lui Paul Valéry sau Ortega Y Gasset, mi-a spus Bo. Trebuie să țînem seama de existența tuturor popoarelor și de experiențele lor sociale. Trebuie să țînem în considerare toate aspectele vieții populare europene, cu caracterele lor politice, sociale, religioase, ce-

tătenesc etc. Numai astfel se poate ajunge la o colaborare adevărată. O carte ca cea a lui Denis de Rougemont „Vintuhuit secole de Europe” aduce, pe bună dreptate, într-un plan just, contribuția culturii la o definire a continentului nostru. Trebuie să observăm însă că istoria culturii europene a fost constrinsă să urmeze două drumuri contradictorii și inconciliabile între ele: pe de o parte a existat o cultură așa zisă pură, care își făcea iluzia că se poate dezvolta în cadrul închis al propriilor sale funcțiuni, și pe de altă parte a existat o cultură oficială, mai mult ori mai puțin împunțată, care avea un rol limitat, de evocări și îndemnuri. Această fractură inițială și veche a ideii de cultură a făcut ca prima să țîndă la o comunicare de rezultate abstracte, în timp ce a doua să se oprească la revendicări cu caracter particular. Trebuie să țînem seama însă că ritmul acestei vicisitudini, chiar dacă el nu s-a petrecut de-a lungul a 28 secole, cum zice Rougemont, a fost totdeauna condiționat de evenimente, a fost determinat de fapte istorice. Tocmai asupra acestor fapte istorice trebuie să țînem atenție privirea... După explozia bombelor atomice, îndată după război, nădăjduim că s-a înțeles că nici măcar nu mai putem vorbi doar de o cultură europeană. Jean Paul Sartre a fost unul din primii intelectuali ai continentului nostru care și-a luat sarcina să „redimensioneze” problema culturii și să susțină că înainte de orice „europizare” fie și adevărată, trebuie să căutăm a da o temelie mai stabilă edificiului culturii în general. Cultura este răspundere. Carlo Bo, drept, este în nici un fel adept al „micii Europe”, pe care unii încă o mai susținuseră la Roma, dar într-un mod învaluit spre a nu se compromite în ochii opiniei publice italiene.

Problema culturii și literaturii sînt strîns legate. În Italia de azi literatura trece printr-o vîlăz criză de orientare. — Cine a trădat întîi speranțele noastre? Literatura sau societatea? Este în întîrziere literatura, care e societatea la un moment dat, că respinge, este societate reinnoită, ori societatea este aceea care a dezamăgit literatura? Avem de-a face în orice caz, nu cu două, ci cu un unic faliment. Răspunsul mi se pare limpede: nu te poți reînnoi cu bucată, fără a plăti scump acest lucru, și nu cu socoteli cu egoism. Nici bu-

nole intenții și bunăvoință nu sînt suficiente. Este nevoie ca ceea ce spui să corespundă unui adevăr interior sau unui adevăr „care se face”. Cînd se pornește de la o simplă ridicare din umeri, s-a și creat preimiza venoasă a literaturii de simplă desfițare. Nici literatura pur programată, cerebrală nu ajută. Dacă existoasă o boală ce se poate recunoaște în toate expresiile literare noi din Italia, aceasta e boala mesel de scris, ideea că totul poate fi rezolvat printr-un calcul... De s-ar face o carte albă a tuturor metamorfozelor prin care am trecut în literatură, ar trebui să ne lășăm convinsi de inutilitatea oricărui efort în această direcție. Repetînd cuvintele recente ale lui Mario Luzi că „trebuie să ne reînnoim dinăuntru”, nu propun un program minim, ci e vorba numai de o invitație să țînem în starea de divertisment, să evadăm adică din colțul jocului în care am început să ne complacem.

Cursa premiilor literare italiene pe 1965 este în plină desfășurare. Bo se oprește la cărțile promnente apărute în ultimul timp. — După mine este scandalos cazul lui Tommaso Landolfi care — în ce privește mijloacele — mi se pare cel mai de seamă dintre scriitorii noștri. Romanul lui recent „O dragoste din timpurile noastre” ar merita cele mai înalte distincții. Totuși împotriva lui există o adevărată mafiă. De asemenea Paolo Volponi a publicat acum cîteva luni „Masina mondială”, roman pe care l am salutat imediat ca pe un eveniment, investigații sociale ale autorului sînt adînci și extinse, expuse printr-un procedeu megalomaniac. „Masina mondială” este legată de o viziune marxistă a societății. Merită să fie semnalată și cartea lui Goffredo Parisi „Săptămîna” și „Trompetete” de Giovanni Testori. În poezie cartea cea mai de seamă a anului scoțese că este volumul lui Giorgio Caproni intitulat „Concediul călătorului ceremonios”. Ca linie generală, după neorealism, proza noastră se întoarce spre un fel de tradiționalism, cum se întîmplă la Cassola, care îmblîmbează formula tolstolănașului. Trebuie să citim și „Capriccio italiano” de Sangiulietti, care este nu numai poet, ci și un prozator dintre cei mai reprezentativi.

Draگو VRINCEANU

caricaturistii lumii

Din revista Svet Vozrazekh (R. S. Cehoslovacă).

GAZETA LITERARA

COMITETUL DE REDACȚIE: Tiberiu Udan (redactor șef); Teodor Bals; Ion Brad (redactor șef adjunct); Ov. S. Crahmălinceanu (redactor șef adjunct); S. Damian; Eugen Simion; Haralamb Zîncă (secretar general de redacție).

Prezentarea grafică: Radu Georgescu

IVAN LALICI Scurtă odă libertății

Tîntă ce nu-nceaează în neștință să țînească, Chip cioplit de cutit în spatele moale al vederii, Văzduh ce-l respir însetat pînă la durere-n coaste, Dragoste înscrisă pe toate porțile nevăzute, Flăcără înflorată-n pumnul nelornmat, Odîhna singelui strălucitor sub mrejele apărătoare ale pruncilor

Pașare ce se-nvrînte cerc hrănindu-se cu lumină, Mare ce cu vîntă schimbă forma respirației, Are aspra culoare a numelui tău.

Vreau să exist în tine ca un cutit înfipt în pămînt, Cine-l scoate va naște un ucigaș. Ți-am învîntat numele ca să mă apropii și să mă-nchin ție,

Recunoscînd singura determinare întră rădăcina ritului Și ascuțirile adevărului, țari, Între supraîncărcatul pămînt și demul pustiu al cerului,

Între lumina mea și ursa mea. Vreau să te dezvolt pe liniștita mare ca un steag străveziu

Al celei mai lungi gîngășii iar dacă pomenesc crima, Gura mi se umple de cenușă amară. Să te salut nu vreau, așa cum nici mîinile nu salută singele ce le umple În fiecare dimineață, ca să ia piinea sau să deschidă ferestrele.

Unică determinare între măștile morții, Unică între rochiile de vară ale grădiniilor. Singurul gust în gurile zdrobite ale înfierărilor, ale scufundațiilor în noroi Printre flăcările galbene ale hotărîrii.

Plec printre oameni înarmat cu numele tău. Seara aprind o candelă și visez un vis de gelozie: Mă trezesc colțos, mă trezesc fericit, îndrăgostit, În țîntul rînit, frămîntat de singura justificare a existenței mele, Libertate.

În românește de VERA LUNGU